

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XV./ŠTEVILKA 24

CELOVEC, DNE 13. JUNIJA 1963

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— ŠILINGA

Poslanstvo mladine je delo

Na mladinski dan preteklo nedeljo v Dobri vesi je govoril akademik Feliks Bister. Dejal je:

Slovenska katoliška mladina!

Z veseljem sem se odzval Tvojemu povabilu na ta mladinski dan. Samo zaradi govora sem imel začetka svoje pomisleke. Vprašal sem se, ali nisem še sam premlad, da bi govoril drugim o nalogah sodobnega časa, da bi podal drugim zaželeno smernico, ko si jih še sam nisem izoblikoval za svoje lastno življenje.

Če sem pa zdaj tu med vami, potem hočem govoriti kot brat in prijatelj, kot kolega, ki stoji in živi v vrstah mladine, ki išče še pravo in primerno pot v vsakdanjem življenju. Prosim vas torej, dekleta in fantje, da sprejmete v tem smislu moje sledeče besede:

„Mladina stopa na plan,“ je zapisal „Naš tednik-Kronika“ ob priliki ustanovitve Koroške dijaške zveze v Celovcu. To naj velja tudi za versko življenje našega ljudstva. Da je katoliška mladina docela pripravljena za ta korak v vsakdanje, javno življenje, to nam potrjuje dejstvo, da smo se danes zbrali v Dobri vesi.

Toda v trenutku, ko smo se odločili za korak v svet, ko čutimo pripravljenost do večje dejavnosti za naše verske ideale, v tem trenutku postajamo nekako bojazljivi in negotovi. Nešteta vprašanja se nam vsiljujejo: Kakšno je sploh današnje življenje? Poznamo sodobno družbo, v kateri naj izvršujemo božje poslanstvo? Kaj pomeni danes biti katoličan, biti katoliški fant ali katoliško dekle?

Če smo odkritosrčni, moramo priznati, da smo sicer pripravljeni, toda nam se pravzaprav ne ljubi stopiti takoj v vinograd Gospodov. Saj stoji v Svetem pismu, da je gospodar vinograda vsem delavcem v isti meri povrnil, ne glede na čas, kdaj je ta ali oni prišel.

Drugi bo rekel: Za pridiganje in prepričevanje imamo itak duhovnike. Zadostuje mi nedeljska maša in nekaj očenašev med tednom. Cerkev je z mano lahko zadovoljna, saj drugi še tega ne storijo.

Hočemo torej živeti sami z našim delom na polju, v tovarni, v pisarni, v šoli. Saj smo verni in hodimo v cerkev. Nismo morili, nismo kradli, nismo po krivičnem pričali zoper drugega. Nismo nečistovali kot drugi.

Vidiš, katoliška mladina, tako misli večina ljudi. In na žalost ravno to mišljenje oblikuje naše okolje. Film, televizija in radio tako vplivajo na današnjega človeka, da je ob tem pozabil na svojega Stvarnika. Poznamo katoličane po navadi, katoličane iz tradicije. Nekdo jih je enkrat imenoval „katoličane na kolesih“, ker jih samo trikrat v življenju pripelje avto v cerkev, to je za krst, za poroko in ob pogrebu. Avto je pravzaprav njih bog. Avto v redu. Toda vozilo ne sme postati merilo našega življenja, ne sme se postaviti v središče vseh zemeljskih prizadevanj. Dandanes pa je za nekatere avto edini simbol sreče in veselja. Kakšno je to veselje, kakšna je sreča, se ne izprašujejo. Mar tudi mi stremimo po tej „sreči“? Golega materialističnega blagostanja brez vsakih višjih ciljev?

Katoliška mladina, ali hočeš naprej molčati? Hočeš poslušati vse te krive nauke, ki jih učijo kolegi v tvoji delavnici? Ali hočeš še vedno molčati, če ni več nedeljskega počitka in praznovanja Gospodovega dneva na vasi? Ne veš, da drugi preroko lažje govorijo, če molčimo mi? Dejstvo je, da je naše okolje zelo pokvarjeno. Opazujemo, da ima uspeh le ta, ki laže, in ne ta, ki govori resnico. Zakonska zvestoba je protinaravna, nam pravijo. Čista ljubezen je neumnost; poštenost je nesmiselna. Beseda nemškega filo-

Zahod upa na jedrsko prepoved

V Washingtonu, Londonu in Moskvi so uradno objavili, da so se vse tri vlade zedinile za skupno konferenco na »visoki ravni«, ki bi se naj vršila sredi julija v Moskvi. To srečanje bo potekalo »z ozirom na skorajšnjo sklenitev obsežne pogodbe za ustavitve jedrskih poskusov«.

Predsednik Kennedy je v ponedeljek v Washingtonu izjavil, da se bodo ti razgovori vršili med zastopniki, ki uživajo »najvišje zaupanje« vseh treh vladnih predsednikov. Njegov govor je prenašala ameriška televizija.

Amerika je najprej pokazala svojo dobro voljo na tem področju. Kennedy je izjavil, »da ZDA ne bodo izvedle nobenih jedrskih poskusov v vesirju, dokler se bodo tega držale tudi druge države. Ne bomo kot prvi obnovili atomskih poskusov v vesirju. Znova hočemo pretresti naše zadržanje napram Sovjetski zvezi«. Razen tega bo treba znova premisliti položaj trenutnega obdobja hladne vojne. »Med številnimi skupnimi potezami obeh držav (ZDA in Sovjetska zveza) ni nobena močnejša kot skupni stud pred vojno«.

Na drugi strani pa ameriška odpoved atomskim poskusom v vesirju ne pomeni »nadomestila za obvezno pogodbo«. Kennedy je znova podčrtal, da Združene ameriške države ne bodo sprožile vojne, pač pa

da so pripravljene nanjo, če bi jo hoteli drugi. »Pazili bomo in skušali preprečiti vsako vojno. Doprinesli pa bomo tudi svoj delež za izgraditev svetovnega miru, kjer bodo slabotni varni in močni pravični«.

Visoki vladni uradniki v ZDA so k temu pripomogli, da pri tej konferenci ne gre za srečanje vladnih predsednikov ali zunanjih ministrov. V britanskih vladnih krogih so izrazili željo in upanje, da bi temu srečanju v Moskvi kmalu sledila vrhovna konferenca.

Hruščev je sprejel Wilsona

V ponedeljek je ministrski predsednik Nikita Hruščev sprejel v avdienci britanskega vodjo Labour Party, Harolda Wilsona, ki se je nahajal teden dni na uradnem obisku v Sovjetski zvezi. Razgovarjala sta se tri ure o političnih zadevah. Kakor poroča tiskovna agencija TASS, sta »prijateljskim« razgovorom prisostvovala še sovjetski zunanji minister Gromyko ter zunanjepolitični referent Labour Party, Patrick Gordon-Walker. Razpravljali so o raznih vprašanjih, ki zadevajo Vzhod in Zahod ter prizadevanja NATO, ki se tičejo Sovjetske zveze. Pričakujejo, da bo prišlo še do več razgovorov med Hruščevom in Wilsonom.

V Rimu se zbirajo kardinali

V Rim je prispelo že okoli 50 kardinalov iz vseh delov sveta. Priprave za konklave se bližajo koncu. Kardinal Masella, ki do izvolitve novega papeža vodi posle Vatikana, se je telefonično zahvalil Hruščevu za njegovo sožalno poslanico ob smrti papeža Janeza XXIII. in pri tem opozoril na pokojnikovo, neumorno prizadevanje za mir. Uradno vatikansko glasilo »Osservatore Romano« je objavilo vse izraze sožalja državnih in vladnih predsednikov vsega sveta v izvirnem jeziku, med temi tudi telegram Hruščeva, ki je bil napisan v ruščini.

V nedeljo se je ob navzočnosti 42 kardinalov vršila peta kongregacija, ki so ji do izvolitve novega papeža podvržene vse cerkvene zadeve. V Rim je prispel že newyor-

ški kardinal nadškof Spellman in med zadnjimi bordeauški nadškof kardinal Richaud. Domnevajo, da bo do začetka konklava prispelo v Rim največ 78 od 82 kardinalov. Razen kardinala Mindszentyja v Budapešti se nekaj kardinalov zaradi bolezni ne bo udeležilo konklava.

Milanski nadškof kardinal Montini je izjavil, da je nemogoče, da bi naslednik Janeza XXIII. zapustil pot, ki jo je zasnoval pokojni papež in jo tako mogočno nakazal za bodočnost.

Iz okolice umrlega papeža so objavili, da se je sveti oče Janez XXIII. nekaj mesecev pred svojo smrtjo začel učiti ruski jezik. S tem je hotel pokazati, kako zelo mu leži ta veliki narod pri srcu.

zofa velja, da je »Bog mrtev«. Mrtev je v javnem življenju, mrtev v sodobni družbi. In mi katoličani?

Mi nosimo Boga v svojih srcih in ga ne pokažemo svetu. Med nami živi Bog, a drugi ga kljub temu ne vidijo. Ali smo še vedno prepričani, da bomo rešili svet z nedeljsko mašo, ki ji prisostvujemo na zadnji klopi v temnem kotičku cerkve? Ali smo še vedno tako zaslepljeni, da mislimo, drugi ne opazijo, če smo pobožni samo v cerkvi, v vsakdanjem življenju pa pride vse drugo prej?

P. Leppich je povedal nekoč: »Wenn wir Katholiken schlafen, macht der Teufel Überstunden.« Spoznajmo trdo resnico te besede in vstanimo iz spanja! Odpovejmo se svoji lenobi! Stopimo na plan! Čas terja od nas vsestransko dejavnost. Zavedajmo se: naše poslanstvo je delo.

Kako pa naj zdaj izvedemo svoje poslanstvo med ljudmi? Kaj naj bo naše delo?

Katoličani smo. Vera pa ni samo božje darilo, vera je naloga. Bodimo katoličani brez vsakega kompromisa. Pokažimo svetu z našim vzgledom, da živi Bog tudi v našem vsakdanjem življenju! Stori najprej sam nekaj za lastno duhovno obnovo; pojdi enkrat ali zahajaj redno na duhovne vaje! Ojunači se in stopi iz svoje

zadnje klopi v sredo cerkve, da te vidijo vsi. Žrtvuj tudi del svojega prostega časa rad in večkrat za delo v farni mladini! Pomagaj duhovniku pri njegovi težki in požrtvovalni službi za rešenje neumrljivih duš! Glej, da bo Bog vladal tudi v vaši družini, da bo Bog zavladal povsod tam, kamor prideš ti.

Seveda bomo morali zraven skrbeti vedno za tesno povezavo s Kristusom. Sv. Avguštín piše: »Zase si nas ustvaril, Gospod, in nemirno je naše srce, dokler ne počiva v tebi«.

V svoji okrožnici »Mater et magistra« je umrlj sv. oče Janez XXIII. poudaril: »Odtrgan od Boga, postane človek do sebe in do drugih nečloveški. Kajti urejeni medsebojni človeški odnosi predpostavljajo pravilni odnos človekove vesti do Boga, ki je vir vse resnice, pravice in ljubezni.«

Pojdimo torej skupno s Kristusom na naše delo! Odprimo oči in pogledjmo v svet, pogledjmo v sodobno družbo in premisljmo, kaj bi se dalo predrugačiti in zboljšati, kje bi lahko pomagali! Odkrijmo temino in jo spremenimo v luč! Vzemimo svetu laž in dajmo mu resnico! Napolnimo prazna srca s pravo in resnično srečo! Prinesimo ljudem Boga v tovarne, urade, kasarne, šole, v domače hiše!

Škof Kahn in materinski jezik

Ko so l. 1896 obravnavali v deželni zboru šolsko vprašanje, je zahteval škof Kahn, da se na učiteljsko poučuje tudi slovenski kot drugi deželni jezik. Škof je dejal:

»Naj bo v deželi že enkrat mir in naj se vse tako uredi, da se bodo ljudje pomirili!« — Deželni predsednik Zabierow se je škofu za njegove besede zahvalil.

Dne 28. marca 1899 je škof Kahn v deželni zboru zahteval, naj se v nižjih razredih ljudskih šol v slovenskem delu dežele slovensko poučuje. Dejal je:

»Otrok ima pravico, da se najprej izobrazi v materinskem jeziku. Samo po sebi pa je umevno, da se Slovenec uči tudi nemški. Nemški jezik mora med ljudmi posredovati, zato je treba, da se ljudje učijo tudi nemški. Drug del ljudstva pa ostane doma in temu nemščina ni tako potrebna. Tem se mora dati priložnost, da se naučijo materinščine. Zlasti pa je potrebno, da se veronauk poučuje v materinščini.«

Dne 11. julija 1910 je škofijski ordinariat izdal ukaz, ki pravi:

»Pri verskonravni vzgoji otrok je uporabna materinskega jezika največjega pomena. Zato škofijski ordinariat katehetom nalaga dolžnost, verski pouk dajati v materinščini. Nihče ne bo tajil, da so vaje v materinskem jeziku zlasti v versko-nravnem oziru največjega pomena. In zaradi tega se mora tudi verski pouk v tem jeziku vršiti!«

OBJAVA

Šolsko leto 1962/63 bodo vse koroške šole zaključile z razdelitvijo spričeval v petek, dne 5. julija 1963.

Prvi dan velikih počitnic, to je v soboto, dne 6. julija, pa so na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu sprejemni izpiti za prvi razred in sicer ob osmi uri.

Prijave je treba izvršiti do 1. julija in za prijavo so potrebni naslednji dokumenti:

1. rojstni list,
2. dokument o avstrijskem državljanstvu,
3. popis učenca, katerega pošlje šola direktno.

Na dan izpita pa mora učenec predložiti spričevalo, ki ga bo dobil dan poprej.

Isti dan so tudi sprejemni izpiti v višje razrede. Za prvi razred je predpisana učna snov 4. šolske stopnje. Za vse ostale razrede pa dobite pojasnila v šolski pisarni.

Pismene prijave je treba nasloviti na »Direktion des Bundesrealgymnasiums und Gymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22/II«.

Ravnateljstvo

Nemški zvezni tiskovni predsednik von Hasse je v ponedeljek znova ugotovil, da bo ameriški predsednik Kennedy obiskal Nemčijo. Zaradi volitev novega papeža pa ne bo obiskal najprej Italije, odkoder bi nadaljeval potovanje v Nemčijo, temveč bo prispel v Bonn direktno iz Washingtona dne 23. junija popoldne. 24. junija bo imel z zveznim kanclerjem Erhardom politične razgovore. Dne 25. junija pa bo govoril v cerkvi svetega Pavla v Frankfurtu.

Politični teden

Po svetu . . .

POLITIČNI NEMIRI V GRČIJI

Ko je grški poslanec Gregory Lambrakis, ki pripada komunistični »Uniji demokratičnih levičarjev«, pretekli teden zapustil zborovanje grškega »mirovnega komiteja«, ga je povozilo motorno kolo. Lambrakis so zasledovali desničarsko usmerjeni demonstranti. Ko je skušal prekorati cesto, je prišlo do nesreče. Štiri dni pozneje je podlegel posledicam.

S tem se je zaostрил notranjepolitični napeti položaj v Grčiji. Slučaj še ni čisto razčiščen. Že večkrat je prišlo do spopadov, nakar je grška vlada ukazala policiji strogo pripravljenost. Da bi se ognila očitku, da je sama »gnojila in trpela uporne organizacije« ter da je »odgovorna za umor Lambrakisa«, je skrbela tudi zato, da je bila proti obema motornima vozačema vložena tožba. Sodnijska razprava naj bi najhitreje privedla motive na dan.

Pripomniti moramo, da največji napadi na vlado niti ne izhajajo iz komunističnih vrst, temveč bolj iz opozicijske stranke nekdanjega ministrskega predsednika Papandreouja, ki se že od volitev 1961 dalje stalno bori z vlado. Tako si komunisti morejo lažje privoščiti opazovanje trenutnih sporov, ne da bi se pri tem morali sami pretegovati, da bodo v primernem času poželi gnili sad. Ob tem seveda ne smemo prezeti, da stoji za obema velikima nekomunističnima strankama Grčije več kot 80 odstotkov prebivalstva.

Nevarnost leži pred vsem v medsebojnem uničenju teh dveh skupin ter v odseljavanju volilcev v druge tabore, ki nikakor niso navdušeni nad temi večnimi spori. K temu se pridruži še nelep preteklost z vso eksplozivnostjo — tako okoli tisoč »političnih« jetnikov, ki so si v državljanski vojni v letih 1944 do 1949 dovolili nečloveške grozote in ki danes ne sedijo samo zato, ker so komunisti. Vsekakor pa se to da primerno obrniti in del svetovnega tiska, posebno angleški, tukaj pridno sodeluje. Tako vedno nekdo podpihuje radikalizem.

JE STRANKA BAATH IZIGRALA NASSERJA?

Še vedno govorimo o Združeni arabski republiki. Vendar postaja zadeva vedno bolj neverjetna; najbrž se unija ne bo začela septembra 1963, kakor je bilo predvideno. Egipčanski predsednik Nasser ni mož, ki bi zaključil sanje o svoji oblasti nad Arabijo. Zdaj skuša priti s Sirijo in Irakom v pogovore, zdaj išče stikov z iraškim predsednikom Arefom in v vodjo sirskega revolucijskega sveta Atassijem. Vendar se zdi, da je stranka Baath tako v Siriji kot v Iraku izigrala Nasserja. V Siriji je uspelo odstraniti iz vojske vse oficirje, ki so bili naklonjeni Nasserju, isto se je zgodilo v Iraku po zadnjem poizkusu prevrata. Celotno skupino vojske so postavili pred sodišče.

Vendar je v Iraku ostalo še nekaj nevarnosti. To so Kurdi. Ker jim ni uspelo doseči v Bagdadu avtonomije, so znova začeli z bojem. Odposlali so zastopnike v Kairo, ki naj bi poskušali priti z Nasserjem v stik in se z njim direktno pogoditi o ugodnih in primernih sporazumih za slučaj, da bi prišlo do Združene arabske republike. Nedvomno bo Nasser izbral to možnost, tudi če si bo moral priznati, da so bili Kurdi vedno neprijetni podložniki.

Mogel pa bo storiti še več. Kljub ponesrečenim demonstracijam in kljub mnogim aretacijam je v Siriji in Iraku še mnogo pristašev egipčanskega diktatorja. Treba je samo čakati, kdaj se bo začel življenjski izkustvo iz Kaira, ki bo znova poslal množice v Damasku in Bagdadu na barikade. Kajti zelo neverjetno je, da bi Nasser s prekrizanimi rokami sledil razvoju.

HRUŠČEV ZA BREZATOMSKO CONO

Hruščev je prvič predlagal, naj se ustanovi v Sredozemskem morju cona brez atomskega orožja. To je izjavil tik pred konferenco držav NATO v Ottawi. To je že njegova taktika, kajti tako stori vedno, preden se začnejo pogajati zahodni zavezniki. Odgovor nato je bil jasan: Kar Kreml s tem podvzema, je zgolj propaganda. Če bi Amerikanci umaknili svoje podmornice z raketami iz Sredozemskega morja, bi še vedno ostale sovjetske rakete na celini, ki obvladajo Sredozemsko morje. Nedavno pa je Hruščev ponovil svoj predlog v posla-

nici na konferenco osrednjega odbora za sodelovanje balkanskih držav v Bukarešti. Tako je Hruščev najbrž našel novo popevko, ki jo bo nekaj časa predvajal zahodnim poslušalcem.

V teh dneh pa so izbrali še drug predel za brezatomsko področje. Finski predsednik Kekkonen je v nekem govoru v Helsinkiju predlagal Skandinavijo za takšno cono. Rekel je, da je nekaj podobnega nameraval že švedski zunanji minister Unden, prav tako sta se Danska in Norveška odpovedali atomskemu orožju. Kar je torej že dejstvo, bi se dalo brez vsega pogodbene demonstrirati. Toda o tem Hruščevem koraku nista navdušena ne Stockholm in ne Oslo ali København. V Stockholmu so poudarjali, da je Unden predvideval Skandinavijo za brezatomsko cono za slučaj, da bi se ženevska razorožitvena konferenca dejansko pogodila o razorožitvi. In v Oslu in Koppenhagen opozarjajo, da sicer ne želijo svojega atomskega orožja, tudi ne namestitve tujega na danskem in norveškem ozemlju, da pa ni mogoče predvidevati razvoja. Nočejo si vezati rok, kajti kot člani NATO vesta za obveznosti zahodne obrambe.

Tako bo tudi ta brezatomska cona padla v vodo. Temu se v takih okoliščinah ni čuditi. Kajti dokler nezaupanje onemogoča odstranitev atomske nevarnosti, bi brezatomske cone imele samo pomen črne rube, s katero bi si zavezali oči pred resničnimi nevarnostmi. V resnem primeru nihče ne bi mogel garantirati, da te cone vendar ne bodo postale torišča atomskega orožja. Sanje o varnosti v brezatomskem gnezdu so lepe, vendar jih precej motijo sovjetski »njete« na ženevski oborožitveni konferenci.

VOLITVE V KENIJI

Iz prvih splošnih volitev v britanski koloniji Kenija je izšla stranka KANU (Kenijska afriška narodna unija) nacionalističnega vodje Joma Kenyatta kot zmagovalka. V hiši poslancev je dobila absolutno večino in precejšeno večino v senatu. Stranka KADU (Kenijska afriška demokratična unija), ki je doslej sestavljala provizorično vlado, je utrpela veliko zgubo. Britanski guverner Kenije je pooblastil Kenyatta, naj vodi neodvisno vlado; izročil mu je tudi odgovornost za notranje in zunanje zadeve ter za obrambo. S tem se je Kenija praktično osamosvojila.

Po papeževi smrti

Kot smo že poročali, je papež Janez XXIII. umrl na binkoštni ponedeljek zvečer ob 19.49. Njegovo smrt sta uradno ugotovila vrhovni penitencijar kardinal Cento in zdravnik. Nato so vsi, ki so prisostvovali njegovim zadnjim trenutkom, zapovrstjo šli k papežu in mu spoštljivo poljubili roko. Kardinal kamerlengo, Aloisi Masella, je izdal potrebne ukrepe in poskrbel, da so bili obveščeni o papeževi smrti člani kardinalskega zbora, diplomatski zbor in papeževa zastopstva v inozemstvu. Po normalnem postopku za ohranitev papeževga trupla so nato položili zemske ostanke papeža Janeza XXIII. na mrtvaški oder. Papež je bil oblečen v belo svilen obleko z vlečko, z mozzetto iz živordeče barve, ki je obrobjena s hermelinom, na glavi je imel rdečo papeško čepico. V sklenjenih rokah je držal sveti križ in rožni venec. Ob vznožju mrtvaškega odra, ki je bil prekrit z rdečim svilenim pregrinjalom, je bil klečalnik, na katerem je bil križ in posodica z blagoslovljeno vodo. Na obeh straneh odra so gorele sveče, nameščene v štirih velikih svečnikih. Vso noč so molili pri papeževem truplu štirje nižji penitencijariji. Častno službo so opravljali člani plemiške garde v visoki uniformi s sabljami, katerih konice so v znak žalosti bile obrnjene v tla. Kako uro po papeževi smrti je prišlo do prvega dejanja ceremonijela, ki je že stoletja nespremenjen. V študijski sobi namestnika državnega tajnika msgr. Dell'Acqua so sestavili in podpisali listino o papeževi smrti. Prisotni so bili kardinal kamerlengo Aloisi Masella, notarji, odvetniki in drugi visoki prelati. V listini uradno potrjujejo, da je sveti oče Janez XXIII. umrl dne 3. junija 1963 ob 19.49. Kardinal kamerlengo je potem, ko se je poklonil truplu svetega očeta in molil za večni pokoj papeževe duše, ugotovil, da je sveti oče mrtev.

. . . in pri nas v Avstriji

»SLUČAJ HABSBURO« OGROŽA VLADO GORBACH

Državni zbor je v sredo preteklega tedna doživel res dramatično sejo. Ob tem zasedanju, ki ga je sklical predsednik Maleta na zahtevo socialistične stranke, da bi obravnaval razsodbo upravnega sodišča, ki je razveljavila izgon Otona Habsburškega iz dežele, se je socialistična stranka prvič postavila proti koaliciji z OeVP. Skupno z FPOe je socialistična stranka dobila večino in preglašovala OeVP, ki je pred zasedanjem socialističnemu klubu dala vedeti, da bo socialistično privolitev v zahteve FPOe smatrala kot prelom koalicije z vsemi posledicami. Ker je klub ljudske stranke prišel do spoznanja, da je treba pravno stališče jasno zastopati tudi v primeru Otona Habsburškega do »zadnje posledice«, je vsekakor možno, da bo zaradi tega vprašanja prišlo do vladne krize.

FPOe je zahtevala, naj vlada preloži najkasneje do 26. junija zakon, ki naj prepreči nasprotujoče si odločitve vrhovnih sodišč. Izdela naj tudi zakonski osnutek »o avtentični interpretaciji« habsburškega zakona. To zahtevo je FPOe utemeljila z menda jasnim dejstvom, da si stojita odločitvi dveh sodišč, odločitev ustavnega in upravnega vrhovnega sodišča o zadevi Habsburg, v nasprotju, kar je povzročilo »nemogoče stanje«.

Socialistična stranka je zahtevala od kancerja Gorbacha, naj se distancira od upravnega sodišča in naj se prizna k ustavnemu sodišču.

Zaradi najnovejših političnih dogodkov v parlamentu, kjer je socialistična stranka prvič glasovala skupno z FPOe proti OeVP in jo tako izigrala, se je tudi zbor socialistične stranke začel in vršil pod silo teh zadnjih prijetljajev.

Kriza, ki jo trenutno doživlja avstrijska vlada, je nastajala že skozi dve leti. Zdaj gre diskusija o tem primeru v pravo neskončnost. Vrh tega grozi, da se »trda dejstva« zadeve Otona Habsburg ne bodo razblinila. — Socialisti, ki zahtevajo avtentično interpretacijo, vedo, da mora imeti zakon obliko ustavnega zakona. K temu pa je v državnem zboru potrebna dvetretjinska večina. Tej socialisti skupno z FPOe vsekakor niso kos brez OeVP — če izvzamemo celo dejstvo, da FPOe odklanja zadnjo odločitev upravnega sodišča kot napačno, da pa vendar smatra zadevo za končano.

SLOVENC

doma in po svetu

Slikar Andrej Kosič je razstavljal

V baru Ferigo v Gorici je razstavljal slikar Andrej Kosič. To pot je za razstavo izbral 17 slik, ki vse obravnavajo jesenske in zimske motive iz narave predvsem v Brdih in na Krasu. To je 17 akvarelov, drobnih prizorov, umirjenih in spokojnih, ki zelo blažljivo vplivajo na gledalca. Umetnik je vdihnil vanje svojo ljubezen do božje narave, ki je v pestrosti barv lepa tudi kadar se navadno ne zdi tako mikavna, to je pozimi in v pozni jeseni. In ravno v tem se zdi, da je največja odlika te zadnje razstave slikarja Kosiča.

Harmonikarski koncert

so imeli 18. in 19. maja v dvorani Marije Pomagaj v Torontu v Kanadi. Imajo tam dve harmonikarski slovenski šoli, katere učenci so se na koncertu lepo izkazali v orkestru, duetu in solo-igranju. Nastopilo je kar 33 harmonikarjev. V odmorih so nastopili učenci slovenske šole s petjem in rajanjem. Malokateri instrument je med našim narodom tako priljubljen kot ravno harmonika. Najbrž je to zaradi pripravnosti, polnozvočnosti in blagovčnosti.

Razstava slovenskega tiska v Torontu

Slovensko katoliško prosvetno društvo Baraga v Torontu v Kanadi je pod predsedništvom Petra Markeša pripravilo lani razstavo slovenskega tiska. Letos je bila v dvorani pri župniji Marije Pomagaj že II. razstava in sicer 30. in 31. marca.

Dvorana je bila za razstavo lepo okrašena. Na odru je bil podstavek pokrit s slovensko zastavo. Na njej je bil postavljen kip škofa dr. Mahničja, ki ga je izdelal akademski kipar France Gorše. Pred njim so bile razvrščene štiri knjige: Sv. pismo, Pregelj, okrožnica Mati in učiteljica v slovenskem prevodu ter poezije dr. Vladimira Truhlarja.

Razstavljeni so bile knjige naslednjih založb: Slovenske kulturne akcije s svojimi publikacijami ter Svobodne Slovenije s 15 Zborniki-Koledarji in z vsemi ostalimi knjigami, ki jih je izdala ta založba. Zraven omenjenih slovenskih izseljenskih založb iz Argentine je bil prostor celovške Mohorjeve družbe z razstavljenimi 40 knjigami. Zastopani sta bili tudi goriška in celjska Mohorjeva družba. Zatem je bilo razstavljenih 14 slovenskih časopisov. Poleg njih je imela svoj kotiček Slovenska država. To razstavno stran so v dvorani zaključile publikacije Družabne pravde, Slovenske pravde, Studia Slovenica in avstralski slovenski izseljenski tisk.

Dva odseka verskega in nabožnega tiska je uredila Marijina legija pod vodstvom g. Stanka Boljke CM. Verskemu tisku je sledila razstava 15 različnih slovenskih revij. Zaključeni del je bil določen za Društvo slovenskih protikomunističnih borcev, ki je v njem razstavilo vso svojo protikomunistično literaturo.

Po mnenju obiskovalcev lanske in letošnje razstave je bila letošnja lepa in tudi bolj smotrno urejena. Bila je tudi večja, saj je bilo na njej razstavljenih okoli 200 različnih knjig, 14 časopisov in 15 revij. Obiskalo jo je okoli 500 rojakov.

Argentinski Slovenci uprizorili »Grče«

Prosvetni oder Društva »Slovenska vas« v Buenos Airesu je v soboto in nedeljo, dne 18. in 19. maja 1963, odigral »Grče« v veliko zadovoljstvo občinstva, ki je v soboto skoro napolnilo dvorano, v nedeljo jo pa zasedlo do zadnjega kotička.

Že pred leti je v ZDA Zdravko Novak pripravil tekst za oder po istoimenski povesti Slavka Savinskega. Prikazuje za slovensko kmečko življenje značilen problem ženitve v zvezi s prepisom posestva na sina.

»Grče« smo videli tudi na naših odrih. Igro je uprizorila pred nedavnim farna mladina iz št. Janža v Rožu.

Slovenec v igralski skupini potuje po svetu

V dneh od 6. do 12. junija je v gledališču Opera v Buenos Airesu gostovala gledališka skupina, ki jo vodi znani igralec in režiser Vittorio Gassman, ki je pred leti ustanovil v Rimu Teatro popolare italiano, ki je organizirano podobno kot narodno gledališče v Parizu, ki ga vodi Jean Vilar. Gassmanova skupina je v Buenos Airesu uprizorila Ajshilovo »Igro herojev« in Alfierijevega »Oresta«.

V obeh delih nastopa tudi Slovenec Andrej Ignac Božič, ki je član te skupine že od začetka. Na poti v Argentino je skupina obiskala že Pariz, London, Barcelono, Rio de Janeiro, Sao Paulo, Montevideo; iz Buenos Airesa pa gre v Santiago (Čile), v Lima (Peru), Mexico (Mehika), New York, Los Angeles (ZDA), Montreal (Canada), Tokio, Kyoto, v Osako (Japonska), Hong Kong (Azija), Melbourne, Sidney (Avstralija) in v Kairo ter Alexandrijo (Egipt). Z obema igrara je skupina pred kratkim nastopila tudi na mednarodnem festivalu v Parizu.

(Dalje na 8. strani)

Zanimiva zgodovinska študija o slovenskih protestantih

V založbi deželnega muzeja za Koroško je izšla že pred časom kot samostojna publikacija zgodovinska študija o starodavni slovenski in v poznejših časih nemško-slovenski protestantovski občini Zagoričje, v nemški obliki Agonitschach pri Podrožici (Arnoldstein). Tamkajšnja evangeličanska cerkvena občina se je ustanovila na pobudo in pod vplivom slovenskih predikantov v Trubarjevem času in se kot edina slovenska protestantska občina iz tistega časa ohranila vse do danes. Medtem ko je odložena protireformacija na Kranjskem in štajerskem zatrla protestantovsko gibanje, pa se je ta od glavnih prometnih zvez in velikih središč odmaknjen občina ohranila protestantovska. Tam so našli v zadnjem času pomembne in celo neznane knjige slovenskih protestantov. Slovensko zgodovino-pisje se je doslej zelo malo ukvarjalo s tem zanimivim otkom protestantizma iz Trubarjevega časa. Precejšnjo pozornost pa mu posvečajo avstrijski zgodovinarji.

Avtor zdaj objavljene študije o evangeličanski občini v Zagoričju je sedanji pastor te občine Oskar Sakrausky, ki je prišel na svoje mesto leta 1955. Marljivo je brskal po arhivih na Koroškem in drugje ter izbrskal marsikak zanimiv ali celo doslej neznan podatek o ustanovitvi te občine in njene zgodovine, pa tudi o slovenskem protestantizmu v nekdanjih časih na sploh. Tako je med drugim precej obširno orisal zgodovino slovenske protestantovske skupine, ki se je morala izseliti iz Kranjske ter je našla novo domovino v mestecu Freudenstadt v južnem Schwarzwald. Tam še zdaj slovenska imena pričajo o sledovih nekdanjih slovenskih protestantovskih beguncev.

Avtor študije, ki obsega skupaj s kazali 80 strani revialnega formata, naglašajo trdovitost te občine in mirno sožitje Slovencev in Nemcev v njej. V kazalu avtorjev, najdemo tudi nekaj slovenskih kulturnih zgodovinarjev, med njimi Kidriča, Ramovša in druge.

Študijo ilustrira precej fotografij in reprodukcij malo znanih slovenskih protestantovskih tiskov in rokopisov.

Publikacija je izšla v Celovcu. Doslej je ostala skoro neopazena v slovenskem zgodovinsko.

Izšel bo staroslovanski slovar

V Zagrebu se je od 4. do 8. junija vršil prvi delovni sestanek mednarodne komisije za sestavo velikega staroslovanskega slovarja. Ta slovar, ki bo izšel v številnih zvezkih, predstavlja do sedaj enega največjih in najpomembnejših skupin znanstvenih podvigov slovanskega sveta.

Ta zagrebški sestanek mednarodne komisije za sestavo omenjenega slovarja je sklical Jugoslovanski slavistični odbor, vlog gostitelja pa si je bil prevzel Staroslovanski inštitut »Svetozar Rittig« iz Zagreba. Tu so se skušali uskladiti dosednji napori posameznih nacionalnih komisij za slovar, istočasno so se tudi določila končna načela za delo. V to komisijo je bilo izvoljenih osem najvidnejših slavistov: profesorji Vinogradov in Borkovskij (SZ), Kurtz in Havranek (ČSSR), Moszinsky (Poljska), Mirčev (Bolgarija) ter profesorja Štefanič in Djordžić (Jugoslavija). Podvigu so se pridružili tudi rumunski slavisti, ki jih predstavlja profesor Mihaila.

Predsednik komisije je profesor praške univerze, Joseph Kurtz.

Do sedaj so posamezne dežele za pripravo slovarja že opravile več dela. Tako so v Staroslovanskem inštitutu »Svetozar Rittig« v Zagrebu za slovar že pripravili okrog 300.000 kartončkov.

Sklep, da se s skupnim naporom vseh slovanskih dežel sestavi staroslovanski slovar, ki bi imel značaj neke splošne slovanske srednjeveške leksične enciklopedije, je bil leta 1958 sprejet na mednarodnem kongresu slavistov v Moskvi. Pobudnika predloga sta predvsem bila profesor Vinogradov, član predsedstva Akademije znanosti SZ, in pokojni dr. Aleksander Belič, predsednik Srbske akademije znanosti in umetnosti.

Razstavo del jugoslovanskih naivnih umetnikov — odprta je bila od 25. aprila do 7. junija v prostorih dunajske akademije likovnih umetnosti — si je ogledalo nekaj pet tisoč obiskovalcev. Razen listov je posvetila razstavi pozornost tudi televizija.

Izbrano delo Antona Ingoliča

»Lukarji« so roman, prvi večji prozni tekst Antona Ingoliča, s katerim je ta leta 1936 stopil v slovensko književnost. S tem romanom o ljudeh in socialni problematiki Ptujkega polja, o pridelovalcih in prodajalcih čebule na koščku slovenske zemlje ob Dravi je Ingolič takrat kot mlad pisatelj upravičeno zbudil pozornost. Vsa kritika mu sicer ni bila naklonjena. Toda ne glede na to je Ingolič prodril v slovensko književnost in se do danes uveljavil. In to z deli, v katerih je vsekoli izražal zdravje, napredne ideje. Za »Lukarji« je Ingolič izdal roman o splavarjih »Na splavih«,

Tehniški slovar in Slikovni besednjak

Lansko leto smo dobili kar tri slovenske slovarje: Slovenski pravopis, prvi del Splošnega tehniškega slovarja (do črke O) in Slikovni besednjak.

Splošni tehniški slovar je sestavila tehniška sekcija terminološke komisije pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani (predsednik uredniškega zbora je univ. prof. ing. Albert Struna), izdala in založila pa ga je Zveza inženirjev in tehnikov LR Slovenije. Obsega skoraj 600 strani; do konca leta nameravajo izdati tudi drugi del (od O do Ž). V reviji Naši razgledi je že ocena tega besednjaka, a bolj z jezikovnega vidika. V vseh poročilih in ocenah poudarjajo, da bo ta knjiga koristila prav vsem, ne samo tehnikom. Gotovo bo prav prišla tudi nam Korošcem, ki smo večkrat v zadregi ravno v tehničnih izrazih.

Slikovni besednjak pa bo posebno dobrodošel naši mladini. Tako se bo mimogrede, ob gledanju slik, naučila marsikatero slovensko besedo. Slovar je dvojezičen (srbohrvaški in slovenski), izdali sta ga založbi

za njim pa še druge. Danes jih je cela vrsta: »Matevž Visočnik«, »Upore«, »Tajno društvo PGC«, »Kje ste Lamutovi«, »Nebo nad domačijo«; to so naslovi njegovih tekstov, ki so poleg novelističnih zbirk izhajali leto za leto. Tako je s svojo plodovitostjo postal Ingolič eden najbolj branih sodobnih slovenskih pisateljev. Pa tudi pisatelj, ki vnaša s svojimi novelami, povestmi, romani zmeraj novo snov v slovensko književnost. V njegovih spisih se vrste podobe kmetov, bajtarjev, delavcev, izseljencev, viničarjev, prav nič pa se ne straši tudi najbolj sodobne snovi. Čas in usode v njem

»Grafos« (iz Beograda) in »Mladinska knjiga« (Ljubljana). Prirejen je po znanem nemškem slovarju v slikah (DUDEN). Je pa skoraj za polovico manjši (ima 380 strani besedila in slik in še 163 strani srbohrvaškega in slovenskega registra).

Izšel je tudi italijansko-slovenski Slikovni besednjak.

Imamo že medicinski slovar (Zdravstveni besednjak), Kmetijsko tehniški slovar, Slovenski elektrotehniški slovar (še ni dokončan, a je že izšlo precej zvezkov) in morda še kakšnega. Ko bo dokončan splošni tehniški slovar, bo veliko lažje izdajati slovarje za posamezne stroke.

■ Andričevi romani Na Drini most, Traviška kronika in Gospodična so izšli v finskem prevodu.

■ V Trstu je razstavljal Slovenec Klavdij Palčič, dijak prof. A. Černigoja. Tržaška kritika se je pohvalno izjavila o njegovem talentu.

Vsakdanja kultura in življenje starih Rimljanov

(Nadaljevanje)

Gospoše hiše so bile zelo tihe, ker ponavadi niso imele oken na cesto ter so svetlobo in zrak dobivale iz nepokritega atrija in iz peristila v ozadju, okoli katerega so bile razporejene sobe. Spalnic je bilo mnogo, a so bile majhne. Večji so bili tabliniji ali dnevne sobe ter trikliniji, jedilnice. V večji je običajno stala hišna blagajna s ključavnicami, ki niso bile nič manj zapletene, kakor so današnje. Kuhinja je bila majhna in zakajena, zakaj stari Rimljani niso poznali ne dimnikov, ne načinov za zračenje. Ključavnice na vratih so bile tako podobne našim, da Romulov tempelj, ki se je ohranil do danes, še vedno vsak večer zaklepajo s ključem, starim dvesto let. Ključti so bili zelo majhni ter so jih nosili včasih kot zapestni nakit.

V stanovanjih ni bilo dosti pohištva. Namesto omar za obleko so imeli posebne prostore. Postelje so bile višje od naših in je bilo treba lesti nanje s pomočjo pručice. Imele so žimnice, blazine in odeje. Mize so bile pravi ponos moških, ki so se za dom pogosto zanimali bolj od žensk. Imele so po eno, tri ali štiri — pogosto kovinaste — noge, na katerih je bila plošča iz dragocenega, pogosto vdolanega lesa. Prostore so razsvetljevali z lojenkami ali s svetilkami na olje, vdolanimi v lestence. Za zrcala so imeli velike kovinaste brušene plošče. Sicer so poznali steklo in kristal, toda ga niso znali srebiti in brusiti za zrcala. Ure so imeli sončne, zelo natančne in včasih tako priročne, da so jih lahko jemali na pot, ter take na vodo. Kurjava je bila v marsičem bolj prefinjena od današnje. Uporabljali so centralno ogrevanje na toplo vodo ali zrak, cevi so bile napeljavane v tla in v stene. Poznali so celo centralno kurjavo za ulice.

Kar se tiče hrane, je treba poudariti, da stari Rimljani niso poznali nekaterih njenih današnjih osnovnih sestavin: krompirja, fižola, koruze, paradižnika, sladkornika, kave, čaja in sladkih ter nesladkih žganih pijač. Namesto sladkorja so uporabljali med, sladkarije so pripravljali tudi z vkuhanim moštom in sladkim sirom. Okus so imeli drugačen od našega. Kuhali so gobe v medu, ribe s slivami, golobe v omaki iz popra, datljev, vina, olja in kisa. Na moč so jim bile všeč ribe: rombo, trile, solje, jeseter, murene; potem olive, gobe, ostrige in razne drobne morske živali; dalje meso ghira, ki so ga posebej redili, štokrle, žerjava in pava. Manj veljave, toda večjega

uživanja je bila deležna govedina, svinjina in kuretnina, meso divjega osla in jelenovine. Nori pa so bili na »garum«, zmečkan ribji drob, ki so ga pustili gniti na soncu, ga nato pretlačili, da so dobili omako kislega in smrdljivega okusa.

Dopoldne so jedli malo in še tisto stoje in mrzlo okoli enajstih, zelo obilno in vedno z gosti pa zvečer. Mize so bile pogrnjene z razkošnimi prti, prtice so morali prnesti povabljeni s seboj in so jim služili tudi za to, da so v njih odnašali domov ostanke. Poznali so kozarce iz srebra in iz stekla, žlice in nože, ne pa vilic, zaradi česar so si morali dosti pomagati s prsti. Večerja, pri kateri so pili dosti vina zmešanega s toplo vodo, je trajala od štirih ali petih popoldne do prvih jutranjih ur. Med njo so tudi poslušali recitacije literarnih del, godbo, gledali ples in nastope glumačev.

Kar se tiče obleke, so moški doma nosili volneno tuniko s pasom, pod njo pa včasih še laneno srajco. Tunika je puščala noge gole, zakaj hlače so začeli uporabljati šele proti koncu cesarstva kot vzhodnjaško modo. Kogar je zeblo, je oblekel dve ali tri tunike. Cesar Avgust je nosil vedno po štiri, poleg raznih pletenin. Zunaj hiše je moški nosil togo iz težke bele volne, pozneje pa, ko se jim je toga začela zdeti preveč nabuhla in slovesna, pa pallium, lacerno, ki so jo povzeli po vojaštvu, in penulo, ki je bila pravi, današnjemu montgomeryju podoben plašč s kapuco zoper slabo vreme, le da je bila spredaj zašita. Imeli so tudi dežne plašče iz kože in klobučevine ter suknje, podložene s kožuho-vino za bivanje v severnih podjarmljenih deželah.

Žensko obleko je sestavljala tako imenovana spodnja tunika, podobna srajci, oprsnik, štola, ki je segala do pet, za njo pa težak plašč, imenovan ricinium, ali široko pallo. V obutvi ni bilo razlike med moškimi in ženskami. Doma so oboji nosili opanke ali copate, za njo pa bolj zaprte čevlje, katerim so rekli calcei. Ob prihodu v tujo hišo so te sezuli ter obuli domače čevlje, ki so jih prej poslali tja po sužnjih ali pa jih sami prinesli s sabo. Splošno ljudsko obuvalo pa so bili težki čevlji calighe ali pa coklje. Ženske niso poznale klobukov, marveč so se pokrivala z robom plašča palle, moški pa so se sem pa tja pokrivali s čepicami vrste petasus ali pileus. Zelo so bile v rabi ženske torbice, pahljače in dežnički, povsem podob-

zna Ingolič mikavno prikazati in ustvariti dela, ki so všeč najširšemu krogu bralcev. Pri tem pa kot pisatelj prav nič ne uporablja preprostih in cenanih sredstev, da bi pritegnil bralce. Njegova dela niso nikake romantične zgodbe, temveč prinašajo resnico o trdem, pred vojno naravnost surovem življenju preprostega, socialno izkoriščanega človeka in so pogosto tenkovestne, natančne študije moralnih in družbenih razmer. In ta resnica o lukarjih, viničarjih in splavarjih, aktivistih in izseljencih ter drugih Ingoličevih junakih, izrganih naravnost iz življenja, njihovega dela in navad, je tista dragocena prvina, ki najbolj priklepa bralčovo pozornost, saj mu razodeva v umetniško razgibani zgodbi njegovo lastno moralno in družbeno problematiko. Med slovenskimi socialnimi realisti pa je povrh tega odkril Ingolič največ novih motivov in snovno najširše zajel življenje, ki je našlo v njegovih delih marsikdaj prvo umetniško upodobitev.

To, da je Ingolič glasnik predvsem štajerskih ljudi, da je doslej napisal izredno veliko del, od katerih so vsa še vedno živa in aktualna in da so vsa ta dela tudi večinoma razprodana, je bilo povod, da se je založba Obzorja v Mariboru odločila za izdajo Ingoličevega izbranega dela, ki bo predvidoma izšlo v desetih knjigah.

■ Goncourtovo nagrado v Parizu za leto 1962 je dobila Poljakinja Ana Langfus za povest Bagages de Sable. Rodila se je na Poljskem v Lublinu, bila med vojno članica podtalne poljske vojske, bila v ječi, mučena in v taboriščih. Izgubila je svojo družino. Poročila se je s Francozom in šele l. 1946 dobila francosko državljanstvo. Tako je povojna emigrantka dobila najpomembnejšo francosko literarno nagrado.

ni današnjim. Bogate ženske so se za ven navešile z zlatnino in dragulji, z zapestnicami, sponkami, ovratnicami, verižicami, prstani, obročki na gležnjih. Pričeske so bile za deklice preproste, za poročene ženske pa zelo umetne in visoke. Zanje so uporabljale vložke iz tujih las, mrežice in kar je podobnih čarovnij za ustvarjanje zapeljivega videza. Kratki lasje niso bili nikoli v modi, pač pa barvanje, tako da je v starem Rimu bilo pristnih plavolask približno toliko, kakor jih je v današnjem kljub vsej obilici. Za plavolasen se zlasti uporabljale tako imenovane »batavsko peno«, barvilo iz loja in pepela, ki so ga izdelovali v Holandiji.

Moški se niso brili sami, marveč so se prepuščali brivcem, ki so od tretjega stoletja pred Kristusom in vse do danes bili v Italiji največ Siciljanci. Britve so bile povsem podobne sedanjim. Rimljani so se brili vsak dan, a to šele po štiridesetem letu in če so odkrili kako sivo kocino. Mladi ljudje, moški, so si puščali kratko brado, tako da omemba bradač v delih rimskih pisateljev vedno pomeni našega golobradca.

Rim je od četrtega stoletja po Kristusu imel za vsako četrto javnega zdravnika, ki so ga volili meščani in ga je po prestani izkušnji potrdila posebna komisija. Zdravilo za vse je bil laserpitium, rastlina, iz katere so dobivali grenčico, podobno različnim današnjim. Boljši zdravniki so — kakor dandanes — bili na moč dragi in so služili bajno, kakor na primer sloviti kirurg Alconus, ki si je v nekaj letih nagrmadil deset milijonov sestercev. Med njimi so bili najrazličnejši specialisti; za ušesa, za grlo, za mrzlico, za jetiko. Bili so vojaški zdravniki, zdravniki za gladiatorje ali športni zdravniki — eden takih je bil sloviti Galenus, ki še danes velja za očeta ranocelske obrti. Poznali so tudi zdravnice, po večini sužnje, ki so se ubadale z ženskami, katerim je sramežljivost, tedaj še kolikor toliko poznana vrлина, prepovedovala zdravljenje po moških. Zobarji so znali spretno pokrivati votline in škrbine z zlatom in so imeli polne roke dela, kakor dandanes, zakaj stari Rimljani so zelo skrbeli za zobe, katerih si sicer niso umivali, pač pa so njihovo belino ohranjali z žvečenjem asfodilovih korenin ali ječmena, pomešanega s soljo in medom. Zdravniki za oči so uporabljali kolirij, čeprav niso gledali oči mogli pomagati kaj dosti, ker stari Rimljani niso nikoli poznali naočnikov, a so kljub temu videli, vedeli in dosegli skoraj več kakor mi z vso moderno optiko...

(Konec)

ROMANJE V MARIJINO SELO (MARIA ZELL)

Naprošeni smo, da sporočimo vsem, da bodo poromali Slovenci s Primorskega — iz tržaške in goriške škofije — v Marijino Selo 27. in 28. julija. V soboto, 27. julija bo večerna procesija z lučkami in slovenskim petjem litanij Matere božje z odpevi. V nedeljo bodo imeli slovensko službo božjo pri Marijinem oltarju z mogočnim ljudskim petjem in slovensko pridigo.

To objavljamo zato, da bi se tudi v Avstriji živeči Slovenci pridružili našim bratom in sestram iz sončne Primorske in za ta dva dneva poromali ali skupno po župnijah, ali s privatnimi avtomobili v Marijino Selo. Ker bo že samo primorskih Slovencev veliko, je treba, da se že sedaj odločite in rezervirate sobe za prenočevanje. To lahko storite preko potovalnega urada »Reisebüro« v Celovcu. Zadnje dneve to ne bo več mogoče.

Vsi koroški Slovenci in Slovenke, ki živijo po Avstriji, poromajmo skupno v Marijino Selo, da se tako v molitvi in pesmi združimo pri Materi božji, pri Materi slovenskih narodov.

LOBNIK PRI ŽELEZNI KAPLI (Zlati jubilej)

Na binkoštno nedeljo sta praznovala petdesetletnico svoje poroke Welfinov oče Franc Prusnik in mati Marija. Dopoldne sta obhajala svoj zlati jubilej v farni cerkvi, popoldne pa ju je obiskala mnogoštevilna družina ožjih sorodnikov, med njimi je bilo poleg sina Karla in hčerke Rezičke dvanajst vnukov in šest pravnukov. Pestra svatovska družba se je z jubilentoma vred ob gostiji, petju in godbi prav prijetno zabavala, najmlajši drobšč pa je presenetil goste s pravcatim baletom. Slavljenca zreta nazaj na bogato življenjsko zgodovino. Prevzela sta skromen dom, ga po svoji pridnosti in razumnem gospodarstvu dvignila na zavidljivo višino in še jima je preostajalo časa za druge skrbi. Oče je mnoga leta med drugim posvetil zadružnemu delu, mati je člana cerkvena pevka. Welfinov dom slovi posebno po umnem čebelarstvu in sadjarstvu in je v vzgled bližnji in širši okolici. Naj zlatoporočencema še enkrat želimo mnogo zdravja in življenjskega uspeha prav do bisernega in železnega jubileja!

RADIŠE, MEDGORJE, PODGRAD (Romanje k sv. Antonu Padovanskemu v Padovo v Italiji)

Župnije Radiše, Medgorje in Podgrad bodo ob 700-letnem jubileju sv. Antona v Padovi kot vsako leto tudi letos organizirale skupno romanje v Padovo k oltarju velikega čudodelnika sv. Antona.

Romanje bo trajalo dva dni. V programu imamo sledeče. Prvi dan zjutraj bomo imeli sveto mašo v lepi Marijini božjepotni cerkvi na Stari Gori pri Vidmu (Udine). To je ena najlepših in najbolj priljubljenih Marijinih božjih poti v Benetški Sloveniji v Italiji. Po sveti maši se odpeljemo v Benetke, v mesto na morju. Tam ostanemo 6 ur in si ogledamo veličastno cerkev sv. Marka, veliko dožvo (kraljevo) palačo, ki je danes muzej, in mesto. Vozimo se po mestu z ladjami. Zvečer se odpeljemo v Padovo, kjer prenočimo. V nedeljo zjutraj bomo pri oltarju sv. Antona imeli skupno sv. mašo. Po ogledu Padove se odpeljemo proti domu in se ustavimo še pod sv. Višarjami, nato imamo še večerno sv. mašo na sv. Višarjah. V hladu se potem odpeljemo proti domu. Vožnja od Celovca do Padove in nazaj stane 160.— šil. za dva dneva. Vsa pojasnila bodo dana pozneje vsem, ki bi se pridružili temu romanju. Romanje bo vodil kot vsako leto č. g. Cvetko iz Medgorij, ki nam bo vso pot in posebno po mestih dober vodnik, zlasti pa še v vseh primerih, če bi kdo kaj potreboval, vedno v pomoč, saj je sam bil več let v Padovi, kjer je študiral; dobro govori italijansko.

Ker je še prejšnja leta že več ljudi želelo pridružiti se temu romanju, zato letos objavimo, da je dana možnost vsem, ki bi se želeli romanja udeležiti. Nikomur ne bo žal, ker bo veliko lepega doživel. Pogoj pa so sledeči: Ker se peljemo v Italijo, mora vsak imeti veljavni potni list ali osebno izkaznico, kdor je nima, jo lahko še dobi. Vsi oni, ki niso avstrijski državljani, pa morajo na veljavnem potnem listu imeti še vizum od italijanskega konzulata v Celovcu. Vsak, ki se odloči za to romanje, naj z navadno pošto karto sporoči svojo prijavo na naslov: Pfarramt Mieger, Post Grafenstein. Seveda mora na karti

(dopisnici) napisati tudi svoj točni naslov. Če bi se jih pa več prijavilo v eni župniji, lahko pošljete skupni seznam. Avtobusno podjetje nam je dalo možnost, da potujemo tudi z več omnibusi, ako bi bilo veliko prijav. Prijave sprejemamo samo do konca meseca junija.

Janko Tolmajer

H gornjemu sporočilu dodajamo še opis potovanja v Padovo in nazaj. Odpeljali bi se skupno iz Celovca; romarji, ki bi se prijavili iz Roža, bi mogli vstopati v omnibuse po vaseh od Celovca preko Rožne doline vse do Brnce. Prav tako bi se mogli pridružiti iz Ziljske doline na obmejni postaji Vrata. Potovali bomo po Kanalski dolini do Udin, nato se peljemo proti vzhodu preko Čedadna na Staro Goro. Do cerkve je lepa asfaltirana cesta (600 m nad morjem), odkoder se vsem odpre lep pogled po vsej Furlanski nižini, vse do morja. Stara Gora je ena najstarejših Marijinih božjih poti, stara že nad 1000 let. Od velikega tuga pod cerkvijo se romarji podajo v procesijo proti svetišču po lepo izpeljanih stopnicah. Romarje sprejmejo prijazni očetje kapucini s pozdravom in jih v procesiji spremljajo po stopnicah v cerkev. V cerkvi je dana priložnost za sv. spoved pri dveh slovenskih kapucinih. Cerkev je tako lepa, da človeka njena lepota kar prevzame. Mati božja na velikem oltarju z Jezusom v naročju na prestolu, ki je ves obdan z mozaikom, prijazno vabi romarje, da se vsakdo počuti srečnega pred njenim milostnim oltarjem. Cerkev ima lepe zvonove, ki spremljajo romarje pri prihodu in ob slovesu z ubranim zvonjenjem, v cerkvi pa nove mogočne orgle. S Stare Gore se peljemo preko Udin proti morju in ob morju do Mester, kjer zavijemo na veliko cesto proti Benetkam. Na levi in desni strani ceste do Benetk (5 kilometrov) je morje, samo cesta in železniška proga sta speljani po suhem. V Benetkah, mestu na morju, ni cest. Edino mesto na svetu zgrajeno na kolih. Po glavnem kanalu se z ladjo peljemo na edini trg sv. Marka. Na trgu stoji čisto sam 100 m visok zvonik, v katerega se z dvigalom peljemo do zvonov in si ogledamo veliko mesto Benetke. Bazilika sv. Marka je edina na svetu po svoji edinstveni lepoti, je vsa v zlatem mozaiku. Poleg cerkve je velika doževa palača, ki je sedaj muzej z dragocenimi spomini na preteklost.

Po ogledu mesta gre naša pot v mesto Padovo, ali kot pravijo v Padovi, mesto del Santo, mesto svetnika, sv. Antona. Tam bomo prenočili. Naslednji dan se zberemo pri oltarju sv. Antona, v katerem počiva njegovo svetniško telo. Oltar je ves v mar-morju in v lepi razsvetljavi. Od jutra do

PROŠNJA

Mladenit, slep na obe očesi, brez premoženja, prejema le socialno rento, si želi nabaviti psa-vodnika, da bi mogel tudi sam s psom hoditi na sprehode, ker je sicer stalno priklenjen le na svoje stanovanje.

Lepo prosim usmiljena srca za pomoč, bodisi, da mu preskrbijo primerne psa-vodnika, ali pa, da darujejo prispevke za nakup takega psa. Njegov naslov je:

Vili Kulnik, Novo selo 16, p. Kotmara ves — Köttmannsdorf.

Uredništvu so osebne razmere prosilca znane, zato priporoča gornjo prošnjo in je pripravljeno sprejemati darove zanj, ki se bodo tudi objavili.

noči se vrstijo romarji v molitvi in gre-do okrog oltarja, kjer za oltarjem položijo roko na stran oltarja, kjer je sveto telo svetnika in molijo. Pravijo, da so vselej uslišani. Cerkev je last sv. stolice v Rimu, v cerkvi morajo biti vsi dostojno oblečeni, sicer jim ni mogoče vstopiti, ženske morajo biti vse pokrite na glavi. Bazilika ima šest mogočnih kupol in dva zvonika. V cerkvi je priložnost opraviti sv. spoved v vseh evropskih jezikih. Cerkev oskrbujejo očetje minoriti. Mesto Padova ima 300.000 prebivalcev in eno najbolj znamenitih in najstarejših univerz na svetu. V Padovi je pred

20 leti umrl svetniško živeči pater Leopold, za katerega se vrši v Rimu proces za proglasitev k svetnikom. Tudi na njegov grob poromamo in se mu priporočimo. Ta pater ni bil Italijan, ampak Hrvat P. Leopold Mandič. Po ogledu Padove pa se bomo peljali čisto po drugi poti preko Trevisa na Conegliano, med samimi vinogradi, skozi Pordenone in sv. Danijel ob Taljamentu (reka, znamenita iz bojev v prvi svetovni vojni), dalje v Kanalsko dolino do vzpenjače. Od tu pa se bomo dvignili na sv. Višarje, da pozdravimo in počastimo Višarsko Mater božjo in pri večerni sv. maši s pesmijo in molitvijo zaključimo naše dnevno romanje. Tako bomo najprej obiskali Marijo na Stari Gori, kjer bomo imeli sv. mašo, grob sv. Marka v baziliki v Benetkah, poromali bomo k sv. Antonu in nazadnje še na nam vsem tako priljubljene sv. Višarje. Naše romanje bo spremljala molitev in pesem, videli in ogledali si bomo nove kraje, vozili tudi po morju, kar je pa najbolj važno, pobožno bomo oba dneva preželi sv. zakramente.

Vsem, ki želijo poromati z našimi tremi župnijami, smo v kratkih besedah pojasnili pot v Padovo in nazaj. Srečen vsak, kdor bo to sam doživel.

ZIHPOLJE (Slovesna poroka)

Zadnjo nedeljo meseca majnika sta si v Marijini cerkvi na Zihpoljah obljubila večno zvestobo gospod Gustl Novak, finančni uradnik v Beljaku, in gospodična Rezička Hobel, tajnica Katoliške akcije v Celovcu. Bila sta oba več let v vrstah Katoliške delavske mladine in sicer na odgovornem voditeljskem mestu. Požrtvovalno sta delovala med našo mladino, zato ni čuda, da se je ob tej poroki zbrala tudi mladina iz Roža in Podjune, da s svojo navzočnostjo izkaže čast in hvaležnost novoporočenemu paru.

Po slovesnem vrodu v Zihpoljsko cerkev je č. g. Dušan Česen v svojem prisrčnem govoru nakazal pomen tega dneva in poudaril, da je zakrament svetega zakona vir velikih milosti. »Božje pomoči in milosti si hočeta izprositi v Marijinem svetišču,« tako je dejal, »naj bo tudi vajina skupno življenje tako lepo, kakor vajina priprava na današnji dan. Bog je ljubezen in ljubezen naj vaju združi v srečen zakon. Veliko časa sta posvetila mladini, mnogo žrtev sta doprinesla, naj zato spremlja vaju na skupni življenjski poti božji in Marijin blagoslov!«

Sledil je obred, v katerem sta si poročena obljubila zvestobo do smrti in si drug drugemu dala blagoslovljeni prstan, znamenje zakonske zvestobe. Po obredu jima je župnijski upravitelj izročil brzojav svetega očeta s posebnim blagoslovom za poročence. Zbor rožanskih fantov pod vodstvom Hanzija Gabriela je po poročnem obredu zapel zelo primerno in mogočno Marijino pesem.

Pred župniščem se je v imenu fantov zahvalil g. Franc Lipuš ženinu za vse, kar je storil za Katoliško delavsko mladino, nevesti pa se je v prisrčnih besedah zahvalila gđ. Marija Gabriel in obema podarila v znak hvalečnosti in v trajni spomin umetniško izrezljano razpelo.

V župnišču so se potem zbrali svatje, kjer je bilo za vse telesne potrebe izvrstno preskrbljeno. Č. g. Česen in dr. Polanc sta v svojih nagovorih še enkrat izrazila najboljše želje za skupno življenjsko pot. V pravo veselo razpoloženje pa je svate privedla stara domača pesem. Težko se je po takih prijetnih urah ločiti in vendar je že tako na svetu, da vse prijetno prena-glo mine.

Še enkrat vama kličemo: »Bog vaju živi na mnoga zdrava in vesela leta!«

ŠT. JANŽ V ROŽU (Razne novice)

Prišlo nam je na uho, da so se v nedeljo zvečer, dne 9. junija, pri Tišlerju imeli prav fletno. Nam vsem daleč naokoli znani Rotov Rudi je povabil svoje ožje prijatelje in sorodnike, da se v veseli družbi spomnijo obletnice, katera bo zanj vse

Naše prireditve

VABILO

Dijaki Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence priredijo v nedeljo, dne 23. junija 1963, v dvorani Delavske zbornice v Celovcu

AKADEMIJO

pod geslom »Šola pozdravlja svoje prve maturante«. Na sporedu so nastopi šolskih pevskih zborov in narodni plesi, med temi tudi »Prvi rej«.

Začetek ob 15. uri in konec ob 17. uri.

Podrobni sporedi bodo na razpolago.

Vstopnice dobite v šolski pisarni Lerchenfeldgasse 22, II. nadstropje, soba 65.

Ravnateljstvo

PEVSKI ZBOR JAKOB PETELIN-GALLUS

Prihodnja pevska vaja je v soboto, dne 15. junija 1963, ob dveh popoldne pri Heimlingerju. Pridite točno in gotovo!

Zborovodja

življenje grenak opomin. Pred letom dni je namreč moral na Dunaj v bolnico na težko operacijo. Kakor po čudežu in božji pomoči se je po nekaj tednih mogel vrniti spet zdrav med svoje drage.

Pod geslom, ki pravi: »Budi spomin mi grenkih dni, pomiri zdaj jih vince til« so se v veseli družbi in pesmi povselili prav dolgo v noč. Rudi pa je vesel, da se more spet zdrav sukati med svojo družino.

Sentjanž dobiva novo lice. Veliko se zida novih domov, po vasi pa rijejo moderni stroji globoke jarke, kateri so priča, da bomo dobili že tako zaželeni vodovod. V kratkem bo skoraj vsaka hiša dobila dobro pitno vodo. Da je prišlo do tako plodnosnega dela, se moramo zahvaliti možem, ki so začeli to težavno delo, posebno pa strokovnemu učitelju g. Lausseggerju iz Št. Janža. Veliko truda je stalo in pereči problemi so prišli na dnevni red, zato ni čuda, da so trajale seje večkrat do jutra. Žene odbornikov so bile že v velikih skrbih, če bo trajalo to tako naprej. No, sedaj je v glavnem vse uravnano in žene so se tudi pomirile. Vodovodu se je morala umakniti tudi Mežnarjeva lipa. Sedaj se je pokazal tam prav lep prostor. G. župnik so pa svojo dvravnico in garažo, ki je bila tudi ogrožena, kar sami prej spravili proč, bali so se namreč, da bi jim vsega skupaj ne »torpedirali«. No pa hvala Bogu ni prišlo do tega, novo dvravnico in garažo so sedaj postavili na bolj varno mesto, pred cerkvijo pa je nastal sedaj lep prostor za parkiranje.

Čeravno imamo toliko dela in skrbi, se pa vseeno še ženimo. Dne 12. maja se je poročila Krista Šaunig iz Podsinje vesi z Erihom Wieser iz Svetne vesi. Kot osemnajstletna je zapustila dom in si izvolila zakonski stan. Poroka je bila pri Mariji na Otoku, vesela ohcet pa pri Činkovcu v Št. Janžu. Krista je bila dobra pevka in izvrstna igralka farne mladine Sentjanž, večkrat smo ji zavidali njen sijajen nastop. Bila je tudi gojenka gospodinske šole v Št. Jakobu. Vedno vesela in dobre volje je preživljala deklška leta. Naj ji na novem domu poteka življenje v enakem veselju.

Na Dunaju grade najvišji televizijski stolp v Evropi

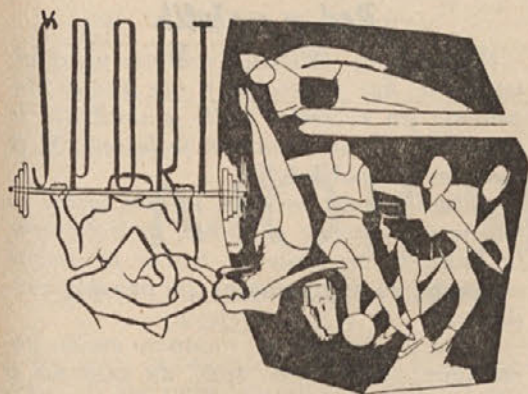
Na Dunaju grade nov televizijski stolp, ki bo 260 m visok — za sedaj v Evropi najvišji.

Po merjenjih avstrijskega zavoda za meteorologijo in geodinamiko bo vrh stolpa prilagojen za 180 km hitrosti vetra, kar daje horizontalno silo 290 ton na celotno konstrukcijo.

Stolp bo imel skupno težo 17.000 ton. Sam temelj bo težak 4.700 ton in bo segal 8 metrov pod zemeljski nivo v obliki betonskega prstana premera 31 metrov.

V višini 150 m bodo zgradili 2 vrteča se opazovalna platoja s kavarno in restavracijo. Nad temi prostori bo poseben oddelek z instrumenti za letalstvo, policijo in za merjenje radioaktivnosti ozračja ter hitrosti vetra. Sama televizijska oddajna antena bo visoka 80 metrov in bo izdelana iz neke nove vrste jekla.

Televizijski stolp bodo dogradili leta 1964 in predvidevajo, da bo središče pozornosti ob priliki mednarodne vrtnarske razstave.

NOGOMET

V sredo pred 22.000 gledalci v Vidmu
Avstrija B — Italija B 0:2 (0:1)

Vsi prostori so bili zasedeni, ko sta pri-tekli na igrišče B reprezentanci Avstrije in Italije. Italijani so imeli odprt račun z Avstrijci, ki so jih v prvi tekmi na Dunaju premagali, zaradi česar niso hoteli izgubiti ugodne priložnosti. V sredo so se Italijani torej tudi oddolžili, ko so premagali avstrijsko reprezentanco z 2:0.

Prvi gol so uštelili Italijani v 21. minuti. Di Giacomo je z osebno akcijo prodrl do kazenskega prostora in streljal proti avstrijski mreži. Pichler je žogo ubranil, a je ni zadržal, kar je izrabil Corso, da jo je spravil na dno mreže 0:1.

V drugem polčasu pa so zamenjali igralce tako Avstrijci kakor tudi Italijani. Že v začetku so začeli Italijani oblegati avstrijski kazenski prostor. Odgovor ni izostal, toda italijanska obramba je dobro zadrževala besne napade Avstrijcev. Najbolj-šo figuro je nakazal v avstrijskem napadu nagli Kozelnik (GAK), Kozlicek II (LASK) pa je hotel zmanjšati rezultat s tem, da je prodrl z osebnimi akcijami večkrat do italijanskega gola, a posledica — neuspeh. Kotov je bilo 11:6 za Italijane.

V avstrijski obrambi pa je nastopil to-krat tudi Klaus Sackmann (Avstrija Celovec), ki se je dobro odrezal in misli, da ni igral zadnjič v avstrijski reprezentanci.

Prevelika obrambna igra Italijanov
razočarala samo 38.000 gledalcev

Avstrija A — Italija A 0:1 (0:0)

Kakor B garnituri, tako se tudi prvi av-
strijski reprezentanci v nedeljo ni posrečilo
končno enkrat premagati južnih sosedov-
Italijanov. Obenem pa je šlo mnogo boljše,

kakor pričakovano. 1:0-zmaga Italijanov ni-
ti ne odgovarja poteku igre. Neodločeni
izid bi bil namreč bolj pravilen in zaslu-
žen za obe moštvi; edini in zlati gol je
namreč padel bolj po sreči (Trapatoni 57.
minuta). Bil je samo slučajni strel, a je
zadostoval, da so Italijani pripravili Av-
strijem 8. poraz. Da pa je bilanca (13 av-
strijskih zmag, 5 neodločenih) visoko pozi-
tivna, pa je samo majhna tolažba za vse.
Veliko ljubši bi bilo vsem, če bi avstrijski
napadalcu res zaslužili ime „napadalcu“. Te-
daj namreč bi Italijanom v obrambni igri
ne koristil srečni strel prav nič, Avstrijci
pa se ne bi poslovili od razočaranih gle-
dalcev; razočaranih pa samo zaradi italijan-
ske obrambne igre. Če so bili oni tokrat
res srečnejši od Avstrijcev, pa naj bi zna-
gali vsaj z 4:3 ali 5:4 ter s tem zadovoljili
vsaj gledalce, ki so si želeli več golov in
lepše igre.

Avstrijski napad se torej ni mogel pre-
več udeleževati proti železni in tesni ita-
lijanski obrambi. To pa tudi zaradi lastne
slabe in brezumne igre. Popolnoma je od-
povedal Fiala; poleg njega pa tudi Knoll,
ki se ob spremstvu svojih klubskih prijate-
ljev Hofa in Linhardta ni prav znašel. Do-
bro je igral Erich Hof, a ob stalnem sprem-
stvu s Flögelom ni prišel do uspeha.

Dobro pa se je odrezala tudi avstrijska
obramba. Predvsem pa je prestal Schrotten-
baum prvo preizkušnjo. Povsem dobro pa
je pospeševala avstrijske napade tudi os-
Koller-Gager. Vratar Fraydl pa kot rečeno
ni imel dovolj opraviti in se je tako kar do-
bro odrezal.

ROKOMET:

Svetovno prvenstvo končano

Nič več kot 8 držav se je udeležilo letoš-
njega rokometnega svetovnega prvenstva.
Med samimi evropskimi državami so kot
edina inozemska država nastopile na tek-
movanju ZDA ter zasedle 8. ali zadnje me-
sto. V borbi za prvo in drugo mesto sta
se v nedeljo borili med seboj Vzhodna in
Zapadna Nemčija. Srečanje se je končalo z
14:7 (10:6) za vzhodno Nemčijo, ki je po-
stala po tej tekmi svetovni prvak 1963.
Avstrijska reprezentanca, ki je dobro zasto-
pala svoje barve, je v finalni igri za 5. in
6. mesto premagala Nizozemsko z 32:29 ter
se tako uvrstila na 5. mesto. Pred njo pa
Poljska (4. mesto) ter Švica na 3. mesto.

O mleku in mlečni ceni

Mlekarstvo je glavni steber našega kme-
tjstva in o ničemer se med gospodarji ne
govori toliko kot o mlečnih cenah. Da bo-
do ti razgovori čim stvarnejši, posvetimo
naslednje vrstice mleku kot glavnemu pro-
izvodu alpskega kmetijstva.

V primeri z drugimi evropskimi država-
mi so naše mlečne cene razmeroma še ve-
dno pod povprečjem evropske mlečne ce-
ne. V EWG-državah plačujejo za mleko
okroglo 1.94 S, dočim znaša povprečna
mlečna cena pri nas 1.90 S. Pridelek mleka
je v teku desetletja narasel od 1 milijona
ton na 1,7 milijonov, torej se je skoraj po-
dvojil. Ta narastek je posledica zboljševa-
nja živinskih pasem, boljšega krmljenja in
še preusmerjevanja kmetij od poljedelstva
k mlekarstvu. Seve nastaja vprašanje, kam
sprejemati vse mlečne količine. Razna pri-
zadevanja so dovedla do uspeha, da raste
povpraševanje po mleku povprečno za 3
odstotke na leto. Ljudje popijejo več mle-
ka in porabijo več mlečnih proizvodov
na primer masla in sira. Vendar pa je na
drugi strani dejstvo, da zapadne evropske
države spričo nadproizvodnje krčevito išče-
jo tržišče za svoje mlečne proizvode.

Kako je z mlečnimi subvencijami? Le-
ta 1953 je država doplačala k izravnavi
mlečne cene 191 milijonov šil., lani so dr-
žavne podpore dosegle nad 1 milijardo šil-
lingov. Ta povišek je posledica zvišanih
transportnih stroškov in še druge podra-
žitve. Z majem t. l. se je podražila cena za
20 grošev, ki naj posredno krije 300 mili-
jonski deficit mlečnega fonda.

Zanimivo je opazovati razvoj po tej po-
dražitvi, ki je v veljavi šele 1 mesec. Z mleč-
nimi proizvodi — maslom in sirom — tekmuje-
jo na trgu mesni izdelki in margarine. Čim

dražji so prvi, tem rajši segajo potrošniki
za drugimi. V zadnjem času pa se mno-
žijo glasovi, ki terjajo omejitev proizvod-
nje mleka. Kmetijski zastopniki so v par-
lamentu k temu vprašanju izjavili, da je
sicer mogoče omejiti proizvodnjo tobaka,
sladkorja ali industrijskih rastlin. Omejiti
število govedi, žita ali mleka pa je kočljiva
zadeva, ker gre za več stotisoč proizvajal-
cev. Tako kontingentiranje t. j. omejevanje
proizvodnje je zadnje in najslabše sredstvo
agrarne politike. Pametnejše bi bilo po
vzoru ameriške gospodarske politike, da
bi pristojne oblasti skušale dognati, za ka-
tere vrste proizvodnje so posamezne po-
krajine najbolj pripravne. Drugi gospodar-
stveniki spet so mnenja, naj bi se proiz-
vodnja mleka omejila samo za one kmeti-
je, ki dosegajo nadpovprečno množino mle-
ka in razpolagajo z razmeroma visokimi do-
hodki. Spet drugi menijo, naj bi se dolo-
čile skrajne meje mlečne količine za posa-
mezne kmete po povprečju v zadnjih letih
mlekarnam oddanega mleka.

Zanimiva je končno še ugotovitev parla-
mentarnih kmetijskih zastopnikov, da se
način ljudske prehrane z mlekom in mleč-
nimi izdelki v Avstriji bistveno razlikuje
od onega v drugih državah. Še vedno se v
naši državi popije in porabi premalo mle-
ka in mlečnih produktov in tod bi bilo
treba vnovič zastaviti skrajne sile.

Disciplina kmetijstva je v zadnjem de-
setletju najbolj razvidna iz dejstva, da se
cene pitane živine, svinj, žita in drugih
pridelkov izza 12 let t. j. od leta 1951 niso
zvišale. Edino cena mleka je bila leta 1956
povišana za 30 grošev in z letošnjim majem
za nadaljnjih 20 grošev. Če primerjamo to
dejstvo s prilikami drugih gospodarskih pa-
nog na primer industrije, je disciplina kme-
tov očitna.

Italijansko rudarstvo

V italijanskih rudnikih so lani pridobili
le 0,5 odst. več rudnin kakor v prejšnjem
letu. Po vrednosti je sicer proizvodnja na-
predovala za okoli 21 odst., toda v primer-
javi s proizvodnjo v zadnjih treh letih je
bila lanska proizvodnja zelo nezadovoljiva.
Proizvodnja primarnih oblik energije je v
primerjavi z letom 1961 napredovala za
5 odst., proizvodnja nekovinskih rudnin
je ostala praktično nespremenjena, med-
tem ko je pridobivanje kovinskih rudnin
nazadovalo za okoli 3,5 odst.

Proizvodnja boksita je nazadovala za 6
odst. ter je dosegla 309.324 ton; proizvo-
dnja primarnega aluminija je nazadovala za
3 odst. ter je dosegla 81.238 ton. Nasprotno
se je povečal tako uvoz boksita kakor tudi
primarnega aluminija. Proizvodnja železove
rude je dosegla lani 1.150.892 ton, kar po-
meni nazadovanje v razmerju 5 odst. Med-
tem pa se je proizvodnja v železarstvu dvig-
nila za 10 odst. kar je še otežilo uvozno
bilanco. Italijansko železarstvo je odvisno
sedaj skoraj za 75 odst. od uvoza tujih ru-
dnin. Lani se je ta uvoz dvignil za približ-
no eno tretjino nad količino iz l. 1961, tako
da je dosegel nič manj kakor 4.424.408 ton.
V italijanskih rudnikih se pridobivanje
rudnin nadaljuje že nekaj let brez pravega
poleta. Tuji proizvodi so namreč boljši in
tudi cenejši.

Proizvodnja cinkove rude je tudi naza-
dovala, in sicer za 2 odst., ter je znašala
236.361 ton »bogate« in 31.736 »revne« ru-
de; proizvodnja svinčene rude je nazado-
vala na 66.307 ton ali za 12 odst. v pri-
merjavi z rezultati iz prejšnjega leta. Pro-
izvodnja primarnega cinka je znašala 77.671,
primarnega svinca pa 41.985 ton. Hkrati
s tem je napredoval uvoz teh kovin, a izvoz
cinkove rude v tujino se je skril. Proiz-
vodnja živosrebrne rude je nazadovala za
5 odst. ter je znašala 275.118 ton. Pro-
izvodnja čiste kovine je znašala 1885 ton,
kar pomeni nazadovanje v razmerju 1 odst.
Kljub temu se je izvoz živega srebra ne-
koliko povečal. Izvozniki se pritožujejo nad
konkurenco sovjetskega in kitajskega živega
srebra na zahodnih trgih, kjer so že tako
njegove cene skoraj nerentabilne. V Zdu-
ženih državah so nekaj rudnikov živega
srebra zaprli prav zaradi nerentabilnosti
proizvodnje.

Proizvodnja mangana je dosegla 44.500
ton, ter je bila za 6 odst. manjša od pro-
izvodnje l. 1961. Proizvodnja bakrene rude,
ki je je v Italiji sicer malo, je nekoliko

narasla (na 3896 ton); prav tako so pri-
dobili več antimonove rude (2.055 ton). O-
stali podatki s tega področja, ki jih je
vredno zabeležiti, so naslednji: proizvodnja
kalijeve soli je narasla za 13 odst., in sicer
na 1.037.955 ton; proizvodnja rudninske so-
li je napredovala za 7 odst., in sicer na
1.726.548 ton; proizvodnja živa je napre-
dovala za 3 odst., in sicer na 92.588 ton.
Pri drugih postavkah je položaj ostal razen
nepomembnih variacij skoraj povsod ne-
spremenjen.

Zasedanje trgovinskih zbornic
Commonwealtha

Od 22. do 24. maja je bila v Londonu
konferenca zveze trgovinskih zbornic bri-
tanske skupnosti. Na tej konferenci so bri-
tanske trgovinske zbornice in trgovinske
zbornice prekomorskih dežel Commonwealtha
skupno razpravljale o sedanjem stanju
trgovine med posameznimi območji čla-
nic britanske skupnosti narodov in o real-
nih možnostih za razmah te trgovine. Pri-
tem so bile pretehtane in obravnavane vse
dejanske možnosti na strani posameznih
trgovinskih zbornic za njihove aktivne pri-
spevke k razvoju trgovine tako v okviru
držav članic Commonwealtha kot tudi z
drugimi državami.

Glede na neuspeh britanskih prizadevanj
za vključitev Velike Britanije v Evropsko
gospodarsko skupnost so sedanji intenzivni
britanski napor za razširitev trgovinske iz-
menjave zlasti v okviru držav britanske
skupnosti povsem razumljivi. Razen tega
pa je bil tudi čas za zasedanje omenjene
zveze ugodno izbran, saj je ta konferenca
sledila nedavnemu sestanku ministrov za
trgovino Commonwealtha v Londonu, za-
sedanju ministrov EFTA v Lizboni in kon-
ferenci ministrov držav članic Splošnega
sporazuma o carinah in trgovini (GATT)
v Ženevi. Vsekakor pa je omenjena kon-
ferenca novi člen v verigi splošnih prizade-
vanj za poživitev mednarodne trgovine.

V DRAVI SO NAŠLI TRUPLJO

Ob dravski elektrarni v Zvabeku so pred
kratkim našli mrtvo truplo. Raziskava je
pokazala, da gre za 52-letnega Jožefa Maier-
ja, doma iz Drveše vasi (Ebersdorf) pri
Pliberku. Pogrešali so ga od 17. aprila
1963. Po poklicu je bil klepar.

43 držav na obrtniškem sejmu v Münchnu

V dneh od 16. do 26. maja letos je bil
v Münchnu 15. tradicionalni sejem obrt-
ništva.

Če pogledamo razvoj tega sejma v zad-
njih desetih letih, opazimo precejšen na-
predek. Medtem ko je sodelovalo na sejmu
l. 1952 1300 razstavljalcev iz 12 držav, se
je udeležilo sejma lani 2678 razstavljalcev
iz 37 držav. Lani je obiskalo sejem tudi
rekordno število ljudi, in sicer nekaj manj
kot 400.000. Na letošnjem sejmu pa sode-
luje že 43 držav z 2826 razstavljalci, od te-
ga 1398 tujih in 1428 domačih. Razstavní
prostor pa je obsežen, saj zajema kar 55.000
m² zaprtega in 5000 m² odprtega razstav-
nega prostora. Zaprti razstavní prostor je
v 22 velikih prostornih dvoranih.

Na letošnjem münchenskem sejmu je so-
delovalo 22 razstavljalcev iz Evrope, 12 iz
Azije, 5 iz Afrike in 4 iz Amerike.

Sejem kot celota daje največji poudarek
strojem za predelavo lesa, predelavo kovin,
nadalje posebnim strojem za tekstil ter pre-
delavo kož in kemični industriji. Razstavní
prostor tovrstnih razstavljalcev zajema 34,7
vsega razstavnega prostora; takih razstav-
ljalcev pa je iz Zahodne Nemčije 472, iz
tujine pa 103.

Prostor, kjer so razstavljeni pohištvo in
stroji za izdelavo, je bil precej manjši, toda
drugi po vrstnem redu. Ta prostor je za-
jema nekaj manj kot 20 odst. celotnega
sejemskega prostora. Število razstavljalcev
iz te panoge industrije je bilo 302. Nadalje
so sledili razstavljalci doma e obrti, ki so
zavzeli 14,8 odst. razstavnega prostora, ne-
koliko manj prostora so zavzeli razstavljalci
iz gradbene stroke, sledili so še razstavljalci
tekstila, usnja, krzna, gospodinjskih po-
trebščin in muzikali.

V času sejma so imeli tudi več zanimivih
predavanj in srečanj gospodarstvenikov.
Tako je bil npr. na programu v sejmskih
dneh kongres mladih obrtnikov, sestanek
nemške in francoske obrtne zbornice in
predavanje za vse razstavljalce »O proble-
mih in razvoju obrtnišтва nasploh«.

Zahodnonemške oblasti so dale temu sej-

Svetovna proizvodnja železa

Lani je svetovna proizvodnja železa zna-
šala 415 milijonov ton in je bila za 10 mili-
jonov ton večja kot v letu 1961. V tej ko-
ličini sta obsežena tako lito železo kot su-
rovo jeklo. Daleč pretežni del te proizvod-
nje odpade seveda na surovo jeklo, namreč
kar 369 milijonov ton. Tudi pretežni del
lanskega porasta celotne svetovne proizvod-
nje železa odpade na surovo jeklo, namreč
7 milijonov ton. Značilno pa je, da se je
proizvodnja surovega železa lani povečala
le v vzhodnih državah, in sicer od skupno
114 milijonov, kolikor je znašala v letu
1961, na 123 milijonov ton, medtem ko se
je v zahodnih državah sočasno znižala od
248 milijonov na 246 milijonov ton.

Navzlic omenjenemu porastu svetovne
proizvodnje železa pa je spričo sočasnega
naraščanja števila prebivalstva v svetu od-
padlo na glavo prebivalca v svetovnem me-
rilu še nadalje 120 kg, tj. enaka količina
kot v letu 1961. Vendar pa je razlika v pro-
izvodnji železa po glavi prebivalstva v posa-
meznih državah ogromna. Tako je znašala
lani proizvodnja železa po prebivalcu v
Združenih državah Amerike kar 487 kg, na
Kitajskem pa npr. le 27 kg. Zanimivo pa je,
da se proizvodnja železa nenehno veča v
vzhodnih državah in da je treba v prihod-
nje računati še z nadaljnjim konstantnim
porastom te proizvodnje na Vzhodu, med-
tem ko perspektive glede tega naraščanja
v zahodnih državah niso tako ugodne.

ZA DEKLETA:

Srce in želodec

Star je pogovor: »Moškega si pridobiš s srcem in si ga ohraniš po želodcu.« Res je to. Presneti želodec, ki si tako blizu srca!

A je vendar tako v resničnem življenju. Prazno sanjarjenje o vzvišenosti ljubezni nad vsako stvarnostjo ne pomaga prav nič. Ko bi bili ljudje angelčki, čisti duhovi, potem bi bilo seveda drugače. A ljudje imamo svojega duha v telesu in če to telo zanemarimo, je tudi duh ves zmaličen. »Zdrava duša v zdravem telesu,« je bilo pravilo starih.

Po pravici si je želel francoski pesnik Gouffé, naj novoporočenke dobe v dar misal in lepo vezano kuharsko knjigo z zlato obrezo. Zares ni bil neumen!

Okus je eden izmed čutov, ki nam ga je Bog podaril. Ta čut nam omogoča, da ocenjujemo dobro in ga ločimo od slabega. Ne smemo ga zamenjavati s požrešnostjo, ki je pretirana in neurejena navezanost na jed ali pijačo.

Kadar se mlad delavec vrne z dela, utrujen in brez volje, bi mu pač ne bilo všeč, če bi mu prijazna ženka postregla z neokusno godljo. Tudi bi mu ne bilo prijetno, če bi mu dan na dan pripravila isto jed, četudi morda še kar dobro.

Vsekakor je treba za srečno in zadovoljno družinsko življenje tudi, da zna žena dobro kuhati! Še najbolj vroča ljubezen se kmalu ohladi in v nezadovoljstvo spremeni, če žena ne zna pripravljati okusne jedi.

Nekatere gospodinje tožijo, da mož ne zdrži doma. Same so krive. Druga stvar bi bila, ko bi se bile naučile dobro kuhati, dobro pripraviti jed, menjavati jih, uganiti možev okus...

Zlata navodila za dekle, ki hoče zares osrečiti svojega moža, so sledeča:

Dekle, prepričaj se, da znati dobro kuhati je eden najboljših opornikov za srečo v družini. Dobro kuhanje, pa bodo vsi zadovoljni, z nasmehom, ljubeznivi...

Dekle, prepričaj se, da je znati dobro kuhati istočasno umetnost dobrega družinskega gospodarjenja. Neka gospa je rekla: »Nočem kuharica, ki malo računa, ker bo mnogo zapravila.« Umetnost, kako uporabiti, kar ostane, je ključ varčevanja.

Dekle, prepričaj se tudi, da dobro kuhati pomeni ohraniti zdravje v družini. Skrbna gospodinja bo znala izbrati primerno hrano za svojo družino; poznala bo važnost vitaminov, katere posebno potrebuje doraščajoča mladina, vedela bo, kakšna hrana je najboljša za diabetika in podobno...

Dekle, še sedaj poskušaj s kuho. Če se ti piškoti spečejo kakor kocke za tlakovanje, jih boš že sama pojedla, a drugič se ti verjetno ne bo več zgodilo tako. Ko jih boš pa pekla za moža, mu boš pa veselje pripravila z zares okusnimi piškoti...

Zato, dekle! Za svoj god prosí svojega fanta, da ti podari dobro kuharsko knjigo.

Za mladino in prosveto

Na mladinskem dnevu v Dobrli vesi

V Podjuni — v starodavni Dobrli vesi, kjer so nekoč stolovali menihi-benediktinci, ki so versko in kulturno oblikovali velik del južne Koroške — se je na nedeljo presvete Trojice zbrala velika množica katoliške mladine. Saj je to bil njen dan.

Iz vseh far slovenskega dela Koroške je prišla mladina; celo iz daljnih Melvič blizu Šmohorja v Ziljski dolini je pripeljal velik omnibus mladine, med njimi tudi skupino deklet v pisanih ziljskih narodnih nošah. Prav nič ni pretirano, če trdimo, da se je zbralo v Dobrli vesi 1500 fantov in deklet, kakor je bilo mogoče prešteti ob mogočnem sprevodu na potu v cerkev k Mariji na Gori.

Kmalu po deseti uri so začele prihajati cele kolone avtomobilov in omnibusov od vseh strani in Dobrli ves je postala velik avtopark. Na prostiškem dvorišču se je mladina uredila v sprevod z mladinskimi zastavami na čelu. Med potjo k Mariji na Gori je igrala godba iz Globasnice, mladina pa je prepevala in molila. Mogočen sprevod — skoro 1500 samih mladih fantov in deklet — se je vil po Dobrli vesi in mogočna pesem mladine je še bolj poudarjala veličastnost celotnega nastopa.

Še menda nikdar ni bila velika cerkev na Gori tako polna kot tokrat; prav gotovo pa še nikdar ni bilo v njej zbrano toliko mladine. Ob 11. uri se je začela mladinska sveta maša, katero so darovali mil. g. kanonik Aleš Zechner. Ob spremljavi globaške godbe je vsa mladina sodelovala s skupnim petjem in molitvijo. Tako mogočne skupne mladinske svete maše še nismo doživeli. V govoru so g. kanonik v obeh jezikih dežele govorili mladini o trdnosti vere in odločnosti krščanskega življenja. Pozivali so mladino, naj bo ponosna na svoje krščansko prepričanje in naj s svojim življenjem po veri dokazuje svetu, da je Kristus tisti, ki more tudi v sedanjem času biti rešenje sveta.

Po sveti maši je bilo na prostiškem dvorišču pripravljeno skromno okrepčilo. Tam je bilo tudi mnogo sence; saj smo imeli čudovito lep dan. V živahnem kramljanju so se v enournem odmoru obnovila stara prijateljstva in navezale nove vezi poznanstva.

Ob pol dveh popoldne pa je v znamenje, da se je začela popoldanska prireditev, zaigrala godba veselo koračnico. Prostorno dvorišče v prostiji je bilo do zadnjega kota napolnjeno. Za uvod sta pozdravila mladino in duhovščino ter številne odličnike

katoliškega življenja pri nas pokrajinski voditelj Franc Lipuš in pokrajinska voditeljica Anica Fugger. Letos se je našega mladinskega dne udeležila tudi škofijska voditeljica podeželske mladine gospodična Anni Jobst, kateri je mladina ob njenih pozdravnih besedah toplo aplavdirala.

BOGAT SPORED MLADINSKE AKADEMIJE

Pozdravnim točkam je sledil bogat spored, katerega smo pripravile skupine farnih mladlin iz Roža in Podjune. V lepi urejenosti so se vrstili pevski, godalni, igrski in rajalni nastopi.

Najprej je mogočen, skoraj stočlanski zbor mladine iz Roža nastopil pod vodstvom mladinskega pevovodje Hanzija Gabriela s štirimi pesmimi. V čast Cirilu in Metodu ter škofu Slomšku, ki so našemu ljudstvu največji apostoli, je zadonela slovesna himna: »Karantanija«, katero sta zložila gđc. Milka Hartmanova in g. prof. dr. Cigan, nato pa so sledile še mehko-melodiozne Hartman-Ciganova »Nedeljsko jutro« in Miro Kernjakova »Na vas, gore« ter Sattnerjeva »Pod trto bivam zdaj«. V tem zboru so sodelovali pevci iz Pečnice, Št. Jakoba, Št. Janža, Sel, Glinj in Šmarjete in kljub temu je znal mladi pevovodja dati tako raznolikemu zboru lepo harmonijo in enotnost.

Nato je stopil na oder slavnostni govornik, akademik Feliks Bister, predsednik Akademskega kluba na Dunaju. V globoko zasnovanem govoru v lepi besedi in v poznanju problemov današnje mladine je nakazal nekaj smernic mladini, ki hoče biti poštena, zavedna in katoliška.

Ponovno je stal na odru pred množico prav tako močan zbor mladine iz Pliberka, Šmihela in Večne vesi pod vodstvom gospoda prof. Miheliča. S prijetno gibčnostjo je zbor zapel štiri vesele pesmi, kot so »Sre-

Puch, Sissy, Ponny in Mobylette-mopede, motorna vozila, ženska, moška in mladinska športna kolesa v veliki izbiri po najnižjih cenah naročite pri domači trvdki

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš. Tihoja, p. Dobrli ves

Zaloga radijskih in televizijskih aparatov, in šivalnih strojev

Red v načelih

Vrednote so različne. Vrednota na splošno je vse, kar je zmožno v nas buditi hrepenenje po nečem. Včasih je vrednota le navidezna. Prava vrednota je le ona, ki je zares vredna naših želja.

A tudi pravih vrednot je cela vrsta: so stvarne in duhovne vrednote, so življenjske in kulturne vrednote, so stvarne in osebne vrednote, so individualne in socialne vrednote.

Jasno je, da niso vse vrednote enako pomembne, jasno je pa tudi, da niso vse v isti vrsti, temveč so nekatere višjega, nekatere pa nižjega reda. Tako moremo ugotoviti neko urejenost ali hierarhijo vrednot. Marsikdo bi mislil, da je najvišja vrednota življenje, češ: najprej živeti, nato modrovati, torej najprej je treba, da si živ, potem pride šele drugo.

Življenje ni najvišje dobro, a krivda je največje zlo. Veruj, da je velik greh, bolj ceniti življenje kakor poštenje in radi življenja izgubiti pravdo življenja, to se pravi, tisto, kar daje življenju vrednost in smisel.

di vasi, »Že travce so zelene«, »Mojcka...« in »Kaj veseli bi ne bili«. Ta vesela in domača pesem nas je povedla v življenje vasi in njenih problemov; saj je na prireditvi bila zbrana predvsem kmečka mladina. Med petjem so dekleta s košaricami pobirale prispевke za kapelo dijaškega doma »Korotan« na Dunaju.

Važno pomožno sredstvo dela med mladino so še vedno igrski nastopi. Zato sta tudi na mladinski akademiji nastopili igralski družini iz Šmihela in Št. Jakoba. Prvi so zelo živahno zaigrali vaško komedijo »Kje je meja«, drugi pa šaljivi prizor »Fotograf«, s katerim je burkež Folti zabaval prispevke za kapelo dijaškega doma »Korotan« na Dunaju.

Nadaljnje rajalne nastope so pripravile še mladence iz Dobrle vesi, ki so pokazale svojo spretnost z obroči. Veliko navdušenje pa so zbudili narodni plesi selske mladine v narodnih nošah. Saj bi jih še kar gledali in uživali preprostost in prisrčnost domačih rajev, a čas je prehitro potekal.

Posebno pozornost pa so vzbujali mladi godci iz Št. Ilja ob Dravi. V svojih štirih nastopih so dali celotni akademiji pečat veselja, razigranosti in domačnosti. Kar občudovati smo morali spretnost najmlajših godcev, ki so pokazali, da že dobro obvladajo svoje instrumente. S pravo dovršenostjo in svojsko mladinskim pojmovanjem današnje muzike (kupleti, šlagerji, Avsenikov stil...) pa so si osvojili srca navzočih.

Po končani akademiji smo se še zbrali v farni cerkvi, da smo s pesmijo in posvetitvijo Kristusu ter Mariji zaključili ta lep dan katoliške mladine. Za na pot v vsakdanje življenje smo še prejeli blagoslov Najsvetejšega!

JANEZ JALEN:

34

CVETKOVA Cilka

Z G O D B A

Zazdelo se mu je, da z nevidnimi rokami sega zemlja po njem in ga hoče pridržati in prikleniti nase in ga prosi, naj jo spet preorje in obseje, da znova zavalovi v zlato val u žita. Stari Cvetek se ni mogel več premagati. Sklonil se je nad njivo. Na plevel je padla solza in zdrnila naprej na tla. Popila je zažučena njiva, zemlja, ki jo je desetletja zalival Blaž z lastnim znojem. Cvetkov oče se je z obema rokama uprl na palico. Zbal se je, da ga premore omotica. Dolgo je stal sklonjen nizko nad njivo. Črno prst so močile solze.

Visoko pod soncem je pa veselo prepeval škranjec: »Žito, žito, žito.«

Popoldne po opraviu v cerkvi je Minca skoraj stekla nazaj k Robarju. Hitro se je preoblekla in si odrezala kos kruha. Ni ga utegnila pojediti, da se ji je preveč mudilo k Bajtniku. Tudi ni marala čakati Rozalko, ki zaradi otrok še ni mogla z doma.

Bajtnikov Matija je pa kakor vselej, najprej malo postal pred cerkvijo, potem pa z drugim fanti vreden odšel v gostilno na pogovor in na steklenico piva. Ni je še spraznil, ko je skozi okno zagledal Minco, da hiti že nazaj proti cerkvi. Iztočil je, plačal in naglo odšel, da so se kar čudili, kam se mu tako mudi.

Na vrhu hriba za cerkvijo se je Minca ozrla nazaj proti vasi. Videla je prihajati

Matija. Sedla je, da ga počaka. Iz žepa je vzela kruh in ga jedla.

Na redko porasli veji vrhu gabra se je oglašil strnad. Preprosto, pa vztrajno je prepeval in dopovedoval: »Si, si, moja si ti!« Minca je vedela, da na tleh blizu nekje pod vejico vali sinička. Pogledati pa ni utegnila. Sploh pa, kaj bi motila drobnji par. Saj njej in Matiju tudi ni všeč, če ju kdo moti, kadar se sama pogovarjata.

Nekaj drobtin se je bilo naletelo Minci v predpasnik. Stresla jih je v perišče in jih usula v usta. Med vojsko, ko je na Koprivniku tako manjkalo kruha, se je bila Minca naučila spoštovati božji dar.

Strnad je utihnil in odletel. Prepodil ga je Matija, ki je prihitel po stezi navzgor. Komaj sta se veselo pozdravila, je že Minco zaskrbelo, kako je Cilki.

»Oh,« je zamahnil z roko Matija. »Za botra pojdeva kmalu. Morebiti koj jutri. Saj je Cilka naprosila tebe? Mene Janez je.«

»Žeje?« se je obotavljala Minca. »Pa ne vem, če bo prav. Zaradi ljudi ne.«

»Bodi, no, bodi! Kaj pa naju ljudje bri-gajo?«

»Res je,« se je zasmejala Minca.

»Veš, Minca, midva bova pa tudi Janeza in Cilko jemala za botre.« Matija je prijel Minco za roko. Minca mu je pa roko odmaknila in ga narahlo udarila po lakti: »Pojdi no, pojdi! Ne govori neumnosti. Kdaj bo še to!«

»Nič nepoštenega ne mislim,« se je branil Matija. »Le to bi rad videl, da bi se kmalu vzela.«

»Kam pa naj greva? Naj nama mar v zaprašeni delavnici postiljam in kuham!« Minca je bila kar nejevoljna. Nič več ni hotela s svojim fantom ostati na samotnem kraju. Zaobrnila se je in stekla po stezi navzdol. Spodaj na poti jo je Matija dohitel.

»Kako si še vendar otročja,« se je Matija zasmejal svojemu deklču.

»Nič otročja,« je hotela biti Minca huda.

»Tak počakaj, da ti povem,« je Matija narahlo dregnil s komolcem Minco.

»Govori!« mu je prikimala Minca.

Matija je bil tako vesel poštenosti svojega dekleta, da mu je kar srce vriskalo. Zdaleč se je prikazal izza ovinka Bajtnikov dom. Skodle na delavnici še niso posivele. Sonce se je odbijalo od rumenkljate strehe kakor od velike poševno pozlačene ploskve. Okrog poslopja je zelenelo drevje. Matija je stegnil roko proti obnovljeni rojstni domačiji: »Poglej, Minca, ravninico na koncu delavnice!«

»Vidim,« Minca je svojega fanta vprašujoče pogledala.

»Kaj ni prijazno selišče za hišo?« se je začel razvzemati Matija.

»Je. Pa kaj, ko svet ni najin,« je Minca koj uganila Matijevo misel.

»Janez mi ga zastonj odstopi, kadar hočem, mi je obljubil.«

»Res?« se je začudila Minca in od vesolja kar zažarela.

»O, naš Janez je uvideven,« je Matija pohvalil brata. »Nagovarja me, naj bi kar spomladi začel zidati hišo.«

Minca je podvomila. Matija pa je začel

razlagati, kako les zmeraj bolj izgublja ceno, da si okna in vrata lahko mimogrede sam napravi in da zna še marsikaj narediti sam, ko morajo drugi najemati obrtnike. Prav za prav bi bilo treba plačati samo zidarje. Zvozil bi vse z Janezovo kobiljo, saj letos bo voznja lesa kaj kmalu potekla. Denarja pa da ima tudi nekaj, je skonečal Matija svoje sanje o lastnem domu.

»Jaz ti pa kar naprej dam svojo doto,« je hotela biti deležna tudi Minca novega gnezda.

»Pa če te potem pustim in vzamem drugo?« je podražil Matija.

»Samo poskusi! Boš videl, kako znam biti huda,« Minca je hotela napraviti resen obraz, pa se ji ni posrečilo.

Minca in Matija sta se prišla za roke in počasi šla proti Bajtniku in sanjala o lastnem ognjišču. Vmes sta se dražila in tudi resno računala. Nad potjo in pod potjo pa so razgrinjale senožeti vso lepoto svojega cvetja. V popoldanski sopolari se je vzdigoval iz rož kar skoraj omotičen vonj. Človek bi legel v travo in razmišljal in sanjal, je mislila Minca z na pol zaprtimi trepalnicami.

Krekec je priletel iz gošče, sedel vrh samotnega macesna na senožeti, pogledal z iztegnjenim vratom mladi par pod sabo na stezi in mu kakor ponagajal: »Krek, kreke, kreke.«

»Brž pojdi!« je zaklical Janez z domačega praga.

»Jež, Cilka!« se je prestrašila Minca in stekla naprej, pa je prišla komaj nekaj ko-

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Matevž Rainer:

MOJI SPOMINI

NEKAJ O NAŠIH DUHOVNIKI-
VODITELJIH

Ne bom tu omenjal gospodov, ki so potovali vso našo Koroško in učili pri vsaki priložnosti. To so bili Einspielerji, Ehrlichji, Poljanec, Starc, Smodej, Hornböck, ki je preminil v taborišču, Trunk, Ražum, Gabron in še mnogi drugi. Tem je napisala bolj večša roka neizbrisne spomine. Jaz napišem spomin tem duhovnikom, ki so delovali v tukajšnji okolici.

V Št. Ilju je bil, kakor sem že omenil, za župnika Janez Zablatnik nad 30 let. Umrl je 16. 1. 1907. Bil je postaven, velik gospod z resnim obrazom, izvrsten veroučitelj, ljubitelj petja. Ko smo leta 1905 ustanovili pevsko in izobraževalno društvo, me je poklical v župnišče in mi rekel, naj se le učimo peti naše pesmi, ter mi dal 10 šilingov za društvo, kar je bilo za tedaj prav lep dar.

V Škofičah je bil tisti čas za župnika g. Valentin Primožič, prava kmečka korenina, strog, pa zopet dober človek. Izvrsten pevec, tako da ni mogel prenesti napačnega glasu. Ako pri raznih obhodih, ko je bilo treba peti brez orgel, pevci niso dobili pravega glasu, se je obrnil in intoniral pesem sam.

Župnika je slišal peti nekoč ob jezeru se nahajajoči profesor dunajskega konzervatorija. Povabil ga je, da bi šel z njim na Dunaj za pevca. To je g. Primožič kot vnet dušni pastir odklonil. Približno do leta 1900 ni bilo v Logi vesi dušnega pastirja, ter je to župnijo sooskrboval škofiški župnik. V logaveško župnijo spada tudi podružnica na Zopračah. Tam je imel »naš Foltej« — tako so ga ponavadi imenovali domačini, ker je bil doma na sosednjih Klopicah — pranganje. Ko je dajal po evangeliju z Najsvetejšim blagoslov, tedaj nekaj tujcev, ki so bili na letovišču, ni pokleknilo. Nemško jim je rekel: »Poklekните ali se pa odstranite!« Brž so nato vsi lepo oblečeni gospodje in dame poklekali.

Ko je prišla neporočena mati po porodu k njemu, jo je najprej malo oštel, potem jo pa vprašal, ali ima kaj jesti. Segel je globoko v žep ter ji podal lep znesek z naročilom: »Pa ne greši več!« Torej je bila pri njem strogost, milina ter dobrot pod eno streho.

Po plebiscitu je bil v Logi vesi za župnika g. Štefan Bayer, po rodu Čeh. Bil je zelo ljubezniv in dober gospod. Pred glasovanjem je bil dolgo časa v Grabštanju. Tam se je okrog 1900 začel močno širiti »Bauernbund«, ki je bil hud nasprotnik katoliške

vere in Slovencev. Gospod Bayer je večkrat pravil, kako se je moral s temi ljudmi boriti. Nekoč je bil na nekem zborovanju celo tepen. »Pa imel sem trdo česko bučo in se jih nisem bal. Ko sem imel nekoč pri tedanjem knezoškofu dr. Jožefu Kahnu opraviti, je ta dejal: »Le delajte tako naprej proti brezverstvu in raznarodovanju Slovencev, jaz vas bom že s svojim hrbrtom podpiral.« Ta naš škof je bil Nemec.

V Rožku je bil pred tem stoletjem dalj časa župnik Jožef Godec, blaga, mirna štajerska duša, a se je za naše javno življenje zelo zanimal. Videl sem ga nekajkrat na zborovanjih tedanjega »Katoliškega političnega in gospodarskega društva«. Za njim je prišel v Rožek za župnika Karl Hüttner, doma na Češkem. Zraven dušnega pastirstva, katerega je kakor že njegov prednik Jožef Godec z vso vnemo opravljal, je tudi na kulturnem področju deloval in večkrat nastopil kot govornik.

V Logi vesi je pa deloval naš neumorni zgodovinar, vnet dušni pastir in narodni trpin Štefan Singer, poznejši dekan v svoji rodni župniji Kapli v Rožu. Bila ga je sama prijaznost in dobrot. V župnišču so bili obiski revnih ljudi in raznih imenitnih oseb na dnevnem redu. Večkrat sem bil ob takih slučajih tudi jaz tja povabljen. Tu ni vedela levica, kar je dajala desnica. Župnikova mati in gospodinja na obsežnem posestvu na Strugi pri Kapli, kjer je zrasel tudi naš Štefan, je rekla večkrat, ko je videla vse to podpiranje in gostovanje: »Štefan, al' boš ti zmeraj tako delal, te bodo še enkrat uši jedle.« Potem se je g. župnik zmeraj zelo smejal. Kot dober gospodar je pa že vedel, kako daleč sme iti z dobroto. Imel je zraven svoje plače še nekaj gozda in še lepo posestvo.

Omenim naj še naslednje zavedne in goreče gospode: župnika Matevža Worniga, doma pri pd. Močivnjaku v šentiljski župniji, umrl na Pečnici. Bil je zmeraj dobre volje, delaven ter je povsod rad pomagal. Dalje v šentiljski župniji zraslega župnika in zaradi narodne zavesti preganjanega č. g. Janeza Schnedica, župnika v Vetrinju, ter č. g. Hanaja Maierhoferja, župnika na Pečnici; pokopan v Št. Ilju. Potem še dobrega, mirnega in delavnega g. Jos. Dobernika, visoko izobraženega in inteligentnega dr. J. Sadolška in dekana Frica v Dvoru, ter župnika Svatena.

Komaj je prišel g. dekan Singer iz koncentracijskega taborišča leta 1944, se je takoj pobrigal za moj naslov v izseljeništvu ter me brž vprašal, kateri ljudje iz Loge vesi in okolice so izseljeni in kdo je naj-

bolj potreben podpore. Dobil je menda izplačan zaostanek plače, s katero je bil pripravljen podpreti potrebne izseljence. To je tudi storil in mi poslal iz Maria Trost, kjer je bil v samostanu Fölling, nekajkrat lep znesek za potrebno.

Ko smo se vračali meseca julija 1945 iz pregnanstva čez Dunaj preko Gradca domov, je bila vožnja za več ur v Gradcu prekinjena. To priliko sem porabil, da sem šel na Singerjev grob v Fölling. Z blagim rajnim sem bil ves čas njegove oprostitve v stalni zvezi. Moje zadnje na njega naslovljeno pismo z dne 20. 2. 1945 je prišlo nazaj z opombo »Empfänger verstorben...« To kratko vest sem vzel na znanje z veliko bolelostjo. V Föllingu sem kmalu našel še svež grob z lesenim križem in napisom »Hier ruhet Dir. Stefan Singer« itd. Pokleknil sem tam ob grobu s solzami v očeh in s kratko molitvijo. Premišljal sem, koliko dobrega je storil gospod za naš narod, toliko žrtvoval in trpel, a sedaj mu ni dano, da bi počival v domači zemlji. Vendar pa se je ta želja izpolnila. Dekanove telesne ostanke so prepeljali v rodno faro v Kaplo ob Dravi. Dana mi je bila prilika, da sem se mogel ob pogrebu v Kapli kratko zahvaliti rajnemu za vse delo v dušnem pastirstvu pri nas ter za stalno izdatno podpiranje naših ubogih ter lepa darila za našo cerkev. Naj mu bo izrečen še tukaj za vse, kar je storil našemu ljudstvu dobrega: »Bog plačaj!«

O tem zaslužnem gospodu je hotel objaviti obširnejši življenjski opis v Mohorjevem koledarju preč. g. dr. Lučovnik, a je žali-bog medtem umrl. Tudi jaz sem mu dal nekaj gradiva za to. To delo je hotel nadaljevati g. dekan Košir, a tudi ta je, žal,

Čevljar in njegova žena

V neki vasi je živel čevljar s svojo ženo, ki ni nikdar posvečeval nedelje in večjih praznikov. Kadar so šli drugi ljudje v cerkev, je on veselo prepeval in šival čevlje. Žena ga je vedno svarila, da naj gre k sv. maši, ali on je ni ubogal. Rekla mu je: »Če ne greš, bo prišel vrag po tvojo dušo.« A mož se ni menil za njene besede. Neko nedeljo, ko je čevljar še spal, vstane žena in se odpravi v cerkev. Medtem pride v kuhinjo dimnikar, ves črn od saj. Ker mu je bilo mrzlo, zleze v peč, ki je bila še od prejšnjega dne gorka, da bi se malo pogrel. Žena se vrne od maše, mož pa je že šival in veselo žvižgal. Žena hoče zakuriti peč, zažge snop slame ter jo dene v peč. Dimnikarja, ki se je grel, je speklo, in kakor poskoči, butne z glavo v peč. Peč se razsuje. On pa skoči ven. Čevljar se ustraši; misleč, da je sam vrag, skoči blazen skozi okno in teče dol po travniku proti cerkvi. Dimnikar se ustraši, ko vidi, da je razsul peč. Da

prezgodaj umrl. Je zelo želeli, da bi to delo kako duhovnik končal.

S hvaležnostjo se spominjam vseh navedenih naših duhovnikov-voditeljev in učiteljev ter desetine in desetine, če ne stotine dušnih pastirjev, katere sem bil v svojem dolgem življenju spoznal in kateri so nas zmeraj učili, da moramo ostati zvesti Bogu, ljubiti svoj narod in spoštovati druge.

Ne bi bilo prav, če bi v mojih spominih ne omenil našega narodnega trpina Miha Schleicherja, gostilničarja v Logi vesi. Ta se je izučil po izstopu iz ljudske šole v trgovini. Tu je delal do vojaškega roka. Pri vojakih 1895 (bosensko-hercegovski polk v Bosni) je postal računski narednik. Po odsluženem vojaškem roku je bil gostilničar in trgovec v Logi vesi. Ker je bilo le malo zmožnih za službo občinskega tajnika, je prevzel to službo v občini Loga vesi in potem še v Škofičah. Postrežbo v gostilni in trgovini pa sta opravljal največ njegova žena in uslužbenka. Po želji tedanjih županov in obč. odbornikov je rad vpeljal slovensko uradovanje. To ni bilo vseh tedanjim oblastnikom. Ob vojni mobilizaciji je bil takoj poklican k vojakom, akoravno so bili vsi drugi občinski tajniki od te službe oproščeni. Leta 1919 29. aprila ga je Volkswehr aretiral in do jeseni tega leta je bil v zaporu. Tudi 14. 4. 1942 je bil do zloma tisočletnega rajha v izseljenstvu. Torej zato, ker je ljubil svoj narod, toliko trpljenja! Pri tem omenim še, da je bil naš Miha zelo nadarjen. Prestal je skušnjo za revizorja naših zadrug z dobrim uspehom, medtem ko je več mož, celo z visokošolsko izobrazbo, pri izpitu v Gradcu padlo. (Dalje prihodnjič)

mu ne bi bilo treba plačati odškodnine, skoči tudi skozi okno in jo udere za čevljarjem. Žena vsa prestrašena teče za njima in vprije: »Vrag, pusti mojega moža.« Čevljar zagleda ob stezi, ob kateri je tekel, grapo, skoči vanjo in se skrije ter prosi Boga, da bi ga vrag ne zapazil.

Dimnikar je pa bežal dalje, ugibajoč, kaj vse to pomeni. Po dolgem času se čevljar opogumi in se spravi ven ter gre hitro domov k svoji ženi, obljubljal jo, da ne bo nikdar ob nedeljah in praznikih šival čevlje.

PRI ZDRAVNIKU

»Torej, Razpotnik, z vami sem zelo zadovoljen. Vaše roke so sicer še malo otekle, toda tega ne vzamem tragično.« — »Če bi bile vaše roke otekle, bi jaz tega tudi ne vzel tragično, gospod doktor!«

lobe, zato pa diha iz mene samo mraz. Kakor slana sem, ki cvetje mori.«

»Le komu si prizadejala kaj hudega?« je Janez vprašujoče odprl dlan.

»Obema, Viktorju in tebi.« Cilka je povesila pogled.

»Kaj se ti blede?« je hotel biti Janez hud. »Včasih menda res nisem bila pri pravi pameti.«

»Lepo te prosim, Cilka, molči. Samo razburjaš se. Ni dobro.«

»Janez, pusti me, naj se izgovorim! Preveč hudega sem že zakrivila s svojim molčanjem.« Proseče je gledala Cilka moža.

Janez je uvidel, da bo za Cilko še slabše, če ji ubrani, da bi povedala, kaj jo teži. Za vedno bi zaprla vase svojo bolečino, ki bi jo glodala, dokler bi je ne zgrizla. Spomnil se je, kako mu je Cilka ob prvi snubitvi pri listju na Goreljaku rekla, da ne jemlje Viktorja samo zaradi kobile. Obstala je sredi začete besede. Pozneje je še večkrat čutil, da bi mu Cilka rada nekaj razodela, pa se je vselej zbal. Če ji sedaj ne dovoli, da mu odkrije svojo skrivnost? Kakor blisk v temo se je Janezu posvetilo vse prestano trpljenje zadnjih let; zgrozil se je pred nadaljnjim življenjem; skozi tega naj bi hodila on in Cilka, njegova Cilka, z zavezanimi očmi. Nagnil se je k ženi in jo pobožal po laseh: »Kar govori, Cilka, ti bo odleglo.«

»Mi bo. Samo če boš mirno prenesel vso resnico?«

»Kaj bi je ne! Življenja vendar ne bova stavila na laž!«

(Dalje prihodnjič)

raikov pred Matijem, čeprav je ta le hitro stopil.

Minca je morala brž k Cilki. Matija je odhitel po stezi nazaj Rozalki naproti, Janez je pa ves v skrbeh tekel proti Gorjušam po Marjetico, ki je nosila koprivniške in gorjuške novorojence h krstu.

Rumeni oporni lističi na lipi med cerkvijo in župniščem so se med tednom pognili. Zdaleč je bila lipa, kakor bi že cvela. Možaki pod njo pa so videli, da se še ne razpušča.

Bajtnikovega Janeza ni bilo k maši. Gospodarji so ga pogrešali. Da je odšel navsegodaj na Bistrico in da ima opravke tudi na Bledu, je povedal Robar. Vsi, ki so jim kdaj bolehole žené, so Janeza milovali.

»Pri gospodarstvu ima srečo, v življenju pa ne,« je sodil Vrtačnik.

Razsodni Hribar je Vrtačnikovo misel popravi: »Kakšno srečo! Saj vendar vsi vemo, da bi Janez moral biti prav za prav Cvetek. No, le verjemite! Ko bi Cilki ne bilo treba toliko prestati, bi otrok ne bil umrl.«

Na voglu pokopališča pa je nekaj žensk ustavilo Jero. Da Cilki nič posebnega ni in da ima Bog še otroke, jim je kratko odgovorila Jera. Teta je kaj uganila, da bi nekatere rade prav dale rajnemu Viktorju, ki je svoje nerodnosti skušal opravičiti s tem, da Cilka nima otrok. »Sicer se je pa že marsikje še dokaj bolj narobe naredilo kakor sedaj pri Bajtniku, pa so karneje komaj sproti h krstu nosile.« Jera je s svojim namigavanjem dve, tri kar pri-

zadela, jezike je pa vsem zavezala. Ženske so se razšle.

Že davno ni bilo nikogar več pod lipo, ko je šele prišel stari Cvetek iz cerkve. Pokropil je domače rajnike, pogled mu je uhajal med otroške grobove, kjer je na nizki grobljici rjave vlažne prsti venelo cvetje. Hudo se mu je zdelo, ko malega niso pokopali k Cvetkovim. Pohvalil je pa Janezovo uvidevnost, ki je dal fantka zagrebsti v vrsto med otroke in ne poleg Bajtnikovih, kar bi Blaža še bolj bolelo. »Samo še jaz ležem v to prst, potem bo ta prostor kupil drug, tuj rod, najrajši prav tista kri, ki nam je vse razdrla.« Blažu se je utrnula solza: »Pa se bodo naše kosti mešale s tujimi, sovražnimi in bodo mirno skupaj prhnele. O Bog, kako čudna so tvoja pota! Oče naš, kateri si v nebesih...«

Na lipi je fantovsko veselo zažvižgal ščinkavec.

Iz molitve je starega Cvetka predramil Bajtnikov Matija: »Oče! Sedaj vam pa noben izgovor ne pomaga. Cilka in Minca in Janez so naročili, da vas moram pripeljati k nam.« Blaž se je skušal braniti. Matija je segel očetu kar pod roko in ga odpeljal od mrtvih k živim. Med potjo mu je pregnal mračne misli. Blaž je moral na tihem potrditi: »Če me je Bog po eni strani udaril, me je pa po drugi pobožal. Rozalka in Cilka sta obe dobili dobre može, Minci pa, ikakor je podobno, se še najboljšo obeta.«

Očetu in Matiju je pritekla naproti Minca, ki je že ves teden gospodinjala pri Bajtniku namesto Cilke.

Naslednjo nedeljo popoldne sta ostala Cilka in Janez sama doma. Sedela sta pri novi mizi v senci pred hišo. Imela sta pred seboj vsak svoj časniki. Skušala sta brati, vmes pa sta tu pa tam spregovorila kakšno besedo. Z mislimi pa sta bila ves čas pri drugem.

S senožeti naokrog je veter prinašal duh po suščem se senu in ga mešal z vonjem venečega cvetja. V zraku neke so brenčale čebele in muhe, od precej oddaljene cerkve pa so se oglašali zvonovi.

Cilka se je zamislila. Sklonila je glavo nizko na mizo in jo naslonila na podstavljene roki. Janez je sodil, da se je ženi zadremalo in ni spregovoril nobene besede več. Še liste časnika je obračal previdno, da bi je ne budil: »Naj počije, reval!« Zatočil se je v ugibanja v gospodarstvo prihodnjih let. Kmalu pa je obrnil oči od mrtvih črk. Kar nekaj mu je reklo, naj pogleda ženo.

Cilka se je bila neslišno zvrnala in se naslonila na stolu. Roki sta ji ležali kakor brez moči ob robu mize. Iz dokaj bledega obraza pa je vprašujoče zrlo v Janeza dvojno široko odprtih oči.

»Kaj ti je, Cilka?« se je prestrašil Janez.

»O, nič!« je Cilka narahlo zardela.

»Nekaj ti je. Saj vidim.« Janez je odložil branje.

»Svoje življenje premišlujem,« je priznala Cilka.

»In vidiš seveda samo senco in temo.« Janez je prisedel tesno k ženi, da bi ji kar kaj prepodil mračne misli.

»Res nisem užila kaj prida sonca in svet-

Po papeževi smrti

(Nadaljevanje z 2. strani)

papeža Roncallija, Sotto il Monte, na desni pa zastavo Benetk. Šest članov švicarske garde in dva člana plemiške garde so opravljali častno službo pri vходу v salon.

Medtem ko so ves dan prihajali vedno novi predstavniki po zadnje slovo od svetega očeta, so zvečer pričeli s pripravi za slovesen prenos trupla svetega očeta v baziliko svetega Petra. Ob pesmi »Reši me, o Gospod« se je pričel pomikati žalni sprevod iz dvorane Sala Reggia — to je iz dvorane, kjer je sveti oče pred 25 dnevi prejel nagrado Balzan za mir — in se počasi pomikal po kraljevskem stopnišču proti bronastim vratom. Najprej sta korakala dva oddelka palatinske in švicarske garde, nato so sledili najvišji častniki papeških straž in plemiške garde. Sledili so pevci Sikstinske kapele, bogoslovci rimskega semenišča, člani papeževega dvora in cerkveni dostojanstveniki. Truplo svetega očeta Janeza XXIII. so nesli na posebni nosilnici. Ob obeh straneh so bili penitenciarji, člani plemiške garde in švicarske garde, za njimi pa so šli sorodniki svetega očeta, osebni tajnik pokojnika msgr. Capovilla in vsi tisti, ki so bili pri svetem očetu zadnje dni njegovega zemeljskega življenja in ki so mu skušali lajšati njegovo trpljenje. Žalni sprevod je zaključil kardinalski zbor in člani diplomatskega zbora. Pred bronastimi vrati je bila uradna delegacija italijanske vlade. Na trgu sv. Petra, ki je bil nabito poln vernikov, je množica spremljala sprevod v tihi molitvi. Medtem ko je polk italijanskih oboroženih sil izkazal papeževim zemeljskim ostankom vojaške časti, je sprevod s pokojnim papežem poslednjikrat šel preko stopnic sv. Petra, skozi glavna vrata bazilike, mimo praznih sedežev koncilskih očetov, do konfesije. Sikstinska kapela je pela molitev »Subvenite«. Pokojnega svetega očeta so obkrožili kardinali in drugi udeleženci sprevoda. Truplo je podelil absolucijo in ga blagoslovil ter pokadil namestnik kardinala vrhovnega predstojnika vatikanske bazilike nadškof Felici. Molitev »De profundis« je zaključila obred. Ob 19.35 je prefekt za ceremonije msgr. Dante povabil vse, da zapuste baziliko.

Vrata cerkve sv. Petra so zaprli. V molku in temi bazilike je predstavljal edino svetlo luč mrtvaški oder s papežem Janezom XXIII., ki so ga stražili člani plemiške garde.

V sredo, 5. junija, je bil že ob prvih jutranjih urah trg sv. Petra poln vernikov, ki so hoteli videti poslednjikrat svojega pastirja. Naval vernikov se ni ustavil niti v nočnih urah. Truplo pokojnega svetega očeta je počivalo oblečeno v papeška oblačila v središču glavne ladje bazilike sv. Petra na istem kraju, kjer je bil postavljen papeški prestol v teku zasedanj drugega vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora. Na obeh straneh visokega katafalka, ki je bil obkrožen z 12 svečniki in razsvetljen z močnimi reflektorji, so opravljali častno službo štirje člani plemiške garde, štirje komorniki, štirje člani švicarske in palatinske garde.

V smislu konstitucije o Sede vacante se je sestala ta dan zjutraj ob 10.10 v apostolski palači prva glavna kongregacija kardinalov. Sejo je vodil kardinal dekan Tisserant, udeležilo se je 32 kardinalov. Prisostvovali so ji tudi tajnik kardinalskega zbora msgr. Carpino in prefekt za apostolske obrede msgr. Dante. V teku se je kardinal Tisserant, kakor je to običaj, s kladivom in dletom zdobil ribiški prstan pokojnega papeža Janeza XXIII.

Medtem ko se ves dan in vso noč pomikale skupine vernikov preko trga sv. Petra v baziliko po srednji ladji do konfesije, kjer so se zadnjikrat poslovile od pokojnega papeža Janeza XXIII. in se po obeh stranskih ladjah nato vračale na prosto. Vsi so mu hoteli vrniti obiske, ki so jih sprejeli, iti mimo njega in mu pokloniti vrtinico, šopek nageljnov ali poljskih rož in si za vselej vtisniti v spomin njegov dobronar obraz. Do petih popoldne v četrtek, 6. junija, se mu je na ta način poklonilo nad en milijon ljudi. To ganljivo slovo je potrdilo ljubezni, ki so jo vsi gojili do pokojnega svetega očeta. Ob petih popoldne, ko so morali zapreti baziliko, je bila še ve-

dno ogromna množica na trgu sv. Petra, ki je hotela videti svetega očeta. Da so izpolnili tudi tem njihovo veliko željo, so mimo vseh predpisov prvič v zgodovini še enkrat za nekaj minut v sprevodu prinesli truplo sv. očeta pred baziliko, tako da je množica, ki se je zbrala na trgu, mogla še enkrat videti njegov ljubeznivi nasmeh in sprejeti v molitvi njegov poslednji blagoslov. Ob 18. uri pa so pričeli s slovesnimi žalnimi obredi pokopa. Potek obredov je prenašala vatikanska radijska postaja v povezavi z radijskimi oddajniki številnih držav in v evroviziji.

Celebrant je pokropil truplo z blagoslovljeno vodo. Poleg papeževega trupla so stale tri krste, položene ena v drugo. Prva je bila iz cipresnega lesa, druga iz svinca, težka 400 kg, na pokrovu je imela križ, poleg tega pa napis z imenom in življenjskimi podatki papeža Janeza XXIII. Ob vzoju je bil napravljen grb sv. očeta. Tretja, zunanja krsta je imela križ in napis ter grb pokojnega papeža. Truplo sv. očeta so po prvem delu žalnega govora položili v prvo krsto iz cipresnega lesa. Msgr. Tondini je v svojem žalnem govoru poudarjal življenjsko delo papeža Janeza XXIII. Vsi navzoči so bili globoko ganjeni. Čeprav je njegov pontifikat trajal le štiri leta in sedem mesecev, tako je dejal msgr. Tondini, je navzlic temu nemogoče naštetiti vsa izredna dela, ki jih je izvedel papež Janez XXIII. ne samo za porast Cerkve, marveč tudi v korist vsega človeštva.

V krsto so položili v posebnem svinčenem tulcu shranjen žalni govor o papeževem življenjskem delu, k njegovim nogam pa vrečico iz rdečega baržuna, v kateri so bile medalje in kovanci, ki so bili izdani v teku

njegovega pontifikata. S tem, da so položili to vrečico k nogam pokojnega papeža, so hoteli poudariti prezir do vseh časnih stvari. Papežev obraz in roke so prekrili z belo svilen o tančico. Tik pred tem je osebni tajnik pokojnega, msgr. Capovilla, papežu poslednjič poljubil roke. Nato so pokrili truplo z velikim rdečim pregrinjalom. S tem je bil javni del pogrebnih svečanosti končan.

Nato so v zasebni obliki, kakor je to določil pokojni papež Janez XXIII. s svojimi predpisi »summi pontificis electio« z dne 5. septembra 1962, spremili za to določeni cerkveni dostojanstveniki krsto s papeževim truplom skozi vhod sv. Marte v vatikanske grobnice, kjer so krste zaprli in zapečatili. Krsto s pokojnim papežem so shranili v sarkofag v mali kripti desne ladje vatikanskih grobnic nasproti grobnice Pija XI. Na sarkofagu iz travertina so napisane samo tele besede: Johannes P. P. XXIII.

Tako počiva blizu groba sv. Petra, ustanovitelja rimske Cerkve, pokojni papež Janez XXIII., veliki branilec miru. Malo pred smrtjo je sveti oče zaupal svojemu tajniku: »Bojim se, bojim se za svoje drage sinove. Bojim se, da bodo znova vrženi v svetovno vojno.«

Množica vernikov sedaj že obiskuje poslednji dom svetega očeta Janeza XXIII. v vatikanski grobnici. Na sredi stene v veliki vdolbini, ki je skoraj kakor kapela, je marmornati relief iz leta 1400, ki predstavlja Mater božjo z Jezusom, na obeh straneh pa dva angela. Pred dvema letoma se je sveti oče Janez XXIII. med enim svojih številnih obiskov v vatikanskih grobnicah ustavil pri tej vdolbini in izrazil željo, da bi ga pokopali pod omenjeno podobo. Sem sedaj romajo verniki vseh slojev in vseh narodov. Tu molijo za pokoj pokojnega svetega očeta in mu prinašajo rože v znak ljubezni, ki jo goje do njega.

Osemdesetletnica patra Prešerna DJ

Dne 8. junija je slavil častiti gospod asistent za slovanske jezuitske province, pater Anton Prešeren, v Rimu osemdesetletnico svojega rojstva. Njegovega jubileja so se s hvalečnostjo spominjali vsi zavedni Slovenci doma in po svetu.

Pater Prešeren se je rodil v premožni kmečki družini 8. junija leta 1883 v Breznici na Gorenjskem. Ta globokoverni in zavedna slovenska družina je dala med številnimi otroci Bogu poleg g. jubilarja še dve sestri redovnici, od katerih ena še živi. V Litiji v Sloveniji živi tudi druga njegova sestra, gospa Šušteršič.

Za mladega nadarjenega nečaka Antona se je takoj po ljudski šoli zavzel njegov stric, ljubljanski nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, ki ga je poslal v Travnik v Bosno v gimnazijo. Po končani maturi na travniški gimnaziji je g. jubilarnt odpoštoval v Rim, kjer je bival v Germaniku in obiskoval jezuitsko univerzo Gregoriano. Konec šestega leta bivanja v Germaniku je bil 28. oktobra leta 1908 posvečen v duhovnika. Potem ko je ostal še eno leto v Germaniku in nadaljeval študij, je zapustil Rim in bil od jeseni leta 1909 do leta 1910 kaplan v Borovnici. Dne 3. oktobra leta 1910 je vstopil v noviciat jezuitskega reda v Sv. Andražu na Koroškem v avstrijski provinci. Tu je ostal eno leto, nakar je bil imenovan za profesorja na jezuitski fakulteti v Innsbrucku. Na tej fakulteti je poučeval od leta 1912 do 1918 in sicer različne predmete, med njimi filozofijo in nazadnje fundamentalko. Hotel se je posvetiti prav slednjemu predmetu, ko ga je Bog poklical na odgovornejša mesta.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 17. 6.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Poje Koroški akademski oktet. — 10 minut za športnike. — 18.00 Za naše male poslušalce. — TOREK, 18. 6.: 14.15 Poročila, objave. — S knjižne police... — SREDA, 19. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 20. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Bolje je paziti kot zdraviti se... PETEK, 21. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Jaka Špicar: Kres. (Narodopisna zvočna igra). — SOBOTA, 22. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 23. 6.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

laiki, intelektualci in najbolj preprosti ljudje. Za vsakega je imel dobro besedo, vsakemu je skušal ustreči po svojih najboljših močeh. S svojimi zvezami in osebnimi poznanstvi v Vatikanu je zlasti za Slovence nešteto posredoval.

Ko je svet zajel vojni vihar, ki je povsod pustil razvaline, solze in obup, takrat je g. jubilarnt reševal, kolikor je najbolj mogel. Nihče slovenskih beguncev se v celoti ne zaveda, kolikokrat je bilo potrebno njegovo posredovanje, da so se rešili stiske begunskih dni.

G. jubilarnt je bil neumoren. Že po naravi markantna osebnost, se je v tistih dneh dvignil kakor Mojzes, ki rešuje svoj rod. Njegova skrb so bili tako tisti po taboriščih kot drugi izven njih. Zlasti pa se je trudil za slovensko mladino. Našel je sredstva in poti, da je lahko nadaljevala s študijem, diplomirancem je našel mesta v tujini, jih priporočal svojim znancom in ves čas iskal novih možnosti in izhodov, da bi lahko pričeli novo življenje. Posredoval je za slovenske bogoslovce, skrbel za dušno pastirstvo med Slovenci v Rimu in v taboriščih, zbiral na nedeljske sestanke slovenske služkinje, da bi se ne izgubile v velemestu.

Zgodovina slovenskega begunskega življenja v Italiji in posebej v Rimu bo imela na naslovni strani med drugimi dvojice z zlatimi črkami napisanimi imeni: č. oče Prešeren in č. mati Hanželič. Bila sta v resnici vsem oče in mati.

Po njegovem trudu in posredovanju smo nedavno Slovenci dobili v Rimu svoj duhovniški zavod »Slovenicum«, kjer študirajo slovenski duhovniki, slovenski duhovniški odbor in versko-kulturno društvo rimskih Slovencev. Prevzel je tudi skrb za slovenske bogoslovce v Argentini.

Klen in zdrav, kot so naši ljudje z Gorenjske, je jubilarnt tudi danes sredi dela za Slovence. Udeležuje se njihovih uspehov in veselja, poravnava nesoglasja, miri in svetuje. Stopajoč po poti svojih velikih prednikov pesnika Prešerna in knezoškofa dr. Jegliča, je p. Prešeren v resnici mogočen slovenski svetilnik, ki nam sveti iz večnega Rima, ki izžareva slovensko narodno zavest in ljubezen do slovenske domovine in izročila in kaže pot v zarje boljših dni.

Ob osemdesetletnici se mu tudi koroški Slovenci iskreno zahvaljujemo za vse njegovo požrtvovalno delo za nas.

300.000 Židov ima na vesti

Enega najbolj razvpitih bivših častnikov SS, generala Karla Wolfa, Himmlerjevo desno roko, je zvezno tožilstvo v Münchenu predalo sodišču. Obtožujejo ga sodelovanja pri umoru 300 tisoč Židov v vzhodnoevropskih predelih, ki so jih med zadnjo vojno zasedli nacisti.

General Wolf se je spomladi leta 1945, ko je bil poveljnik SS v Italiji, mimo Himmlerja v Švici pogajal z zavezniki za kapitulacijo nemških oboroženih sil v Italiji. O tem vprašanju je razpravljal tudi s šefom ameriške tajne službe Allanom Dullesom.

Karl Wolf, ki ima danes 62 let, je stopil v vrste SS leta 1931 in naglo napredoval. V letih od 1936 do 1943 je bil šef osebnega Himmlerjevega glavnega štana. Himmler ga je že leta 1933 imenoval za svojega adjutanta. Ob koncu vojne ga zavezniki niso postavili pred sodišče, pa tudi štirih let je, ki mu jih je prisodilo sodišče v Bergdorfu kot pripadniku SS, ni odsedel.

Pred dvema letoma je v nekaterih nemških ilustriranih listih objavil svoje spomine in šele tedaj so se nemške sodne oblasti pričele zanj zanimati. Sprožile so preiskavo.

Obtožnica proti bivšemu generalu navaja sodelovanje pri umoru več kot 300.000 Židov, med katerimi je bilo tudi 6000 Italijanov. Dokumentacija o njegovih zločinih, ki so jo doslej zbrali, obsega že več kot 400 strani.

SLIKARSKE VAJENCE
sprejme in nudi brezplačno oskrbo
slikarski mojster
Hans Scarsini
KLAGENFURT Friedlstraße 37